

? SKEPTTIKKO

2
2008

Epäilijä luostarissa

Julkaisija:

SKEPSIS^{RY}

#77

PL 483
00101 Helsinki
www.skepsis.fi

Päätoimittaja: Risto K. Järvinen

E-mail: editor@skepsis.fi

Toimitus:
Närhitie 11
01450 Vantaa

Toimitusneuvosto: Jukka Häkkinen,
Juha Merikoski, Markku Myllykangas,
Jussi K. Niemelä.

Taitto: Damien & Darling

Kaikki tässä lehdessä julkaistut kirjoitukset ovat kirjoittajien omia mielipiteitä, eivätkä välttämättä edusta toimituksen, Skepsiksen tai ECSO:n virallista kantaa.

(ECSO = European Council of Skeptical Organisations. Skepsis ry on ECSO:n jäsen.)

Painopaikka: Meripaino

ISSN 0786-2571

Seuraava skeptikko ilmestyy syyskuussa. Lehteen tarkoitettu materiaali tulee olla toimituksessa elokuun loppuun mennessä.

SISÄLLYSLUETTELO

- 4... **Risto K. Järvinen:**
Epäilijä luostarissa
- 11... **Ada:**
Skepponen
- 12... **Heikki Porola:**
Luuranko portinvartijan kaapissa
- 17... **Risto K. Järvinen:**
Terveellistä krilliruokaa
- 18... **Pertti Laine:**
PJ:n palsta
- 20... **Risto K. Järvinen:**
Huuhaa ja todellisuus sääennusteissa
- 22... **Risto K. Järvinen:**
Reilun kaupan homeopatiaa
- 24... **Martti Huttunen:**
Miksi värioppimme perustuu aina vaan uskomustietoon?
- 28... **Steven D. Hales:**
Kielteisen väitteen voi todistaa oikeaksi
- 31... **Juha Leinivaara:**
Skeptikon ennustuslinja
- 32... **Ihme juttuja**
- 34... **Risto K. Järvinen:**
Kirjat: Kummituksia kuvissa

Kansi: Epäilijä Risto K. Järvinen vietti kaksi viikkoa talkoolaisena Valamon luostarissa. Kokemus oli yllätyksiä täynnä. Kuvassa hän valmistautuu harjaamaan pyhän Nikolaoksen tsasounan portaita. Kuva: Lauri Puttonen

Tämän sivun kuva: Kristuksen kirkastumisen kirkossa Valamossa on *Konevitsalainen Jumalanäidin Ihmeitätekevä Ikoni*. Sen edessä rukoiltuaan ovat monet parantuneet sairauksistaan tai muita ihmeitä on tapahtunut. Kuva: Risto K. Järvinen

SKEPSIS^{RY}

20 vuotta kysymyksiä

Potilasturvallisuus valvomattomassa terveydenhuollossa

Noin 700 000 aikuista suomalaista tietävästi arvelee noituudella voitavan vaikuttaa toisen ihmisen elämään. Noitien lisäksi tarjolla on enustajia, tietäjiä, parantajia ja shamaaneja. Osa välittää kosmista energiaa, osa taputtelee akupisteitä. Usein kyse on potilaiden suggestioherkkyyden hyväksikäytöstä niin hyvässä kuin pahassakin, ja osa tekniikoista ja toimijoista nivoutuukin myös hypnoosin, lääketieteessä hyvin tunnetun menetelmän maallikkosovelluksiin.

Harmaalla alueella on esiintynyt potilaiden raiskaamisia ja kiristämisiä, viranomaisten ja yksittäisten henkilöiden herjaamista, psykoterapian sekoittamista uskonnollisiin ja aatteellisiin päämääriin ja murhilla uhkailua. Alalla on ollut vähintään viisi valelääkärinä, yksi alan järjestön johdossa.

Usein, hiljattain jopa eduskunnassa kuultu perustelu esimerkiksi ravitetun veden kauppaamiselle on se, että hoitomuodot tuntuvat hyviltä. Tosiasiassa hoitosuhde sinänsä, ilman neuloja tai pyörivää kristallia, on usein, vaikei aina, erittäin tehokas mm. kipujen, pelkojen ja ns. toiminnallisten fyysisten oireiden hoidossa. Tätä ei yksilön itseriittoisuutta tukevana aikakautenamme kovinkaan laajalti ymmärretä. Niinpä joko maaginen tai valetieteellinen rekvisiitta, sadut "tutkimuksista" olemattoman hoitotehon takeena ja perinnehoitojen markkinointi tieteenä ovat yleisiä.

Proosallisten antibioottien, psykoosi- ja masennuslääkkeiden, kolesteroli- ja verenpainelääkkeiden ynnä muiden osoittaututtua tehokkaiksi markkinoi "luontaishoito" enenevästi myös lääkkeiden tavoin paketoituja pla-

ceboita. Resurssit ovat pois toimintakykyyn ja elinikään vaikuttavista hoidoista, ja "luontaiseksi" kutsutun tiukinta kritiikkiä edustaakin terveys-sosiologia, joka kantaa huolta terveydenhuollon rahoituksen kohdentamisesta.

STM:n hiljattain asiaa selvittämään perustama työryhmä tuskin pyrkinee rajoittamaan hyvää tarkoittavaa kansanparannustoimintaa, jossa lupaukset ovat realistisia, mutta painetta ryhmää kohtaan on silti jo pyritty luomaan. Lain kehittelyä eivät saisi häiritä disinformointi ja puhtaat liikeloudelliset intressit, eikä näytöstä pidä äänestää niiden, jotka eivät ole perillä tiedonkeruun ja hoidoissa vaikuttavien eri osatekijöiden luonteesta. Eduskunnan tulisi kuulla asiantuntijoita, ei hurma- tai businesshenkisiä oman asiansa lobbajia.

Traagiset seuraukset villeinä rehottavista vaihtoehtohoidoista ovat arkea. Esimerkistä käy tuskiinsa luontaiskaupasta noin 20 eri valelääkettä modernien antipsykoottien sijasta pienellä eläkkeellään ostanut skitsofreniaa sairastava ja sitten harhoissaan omaisiaan surmannut ihminen. Hän ei kuulu niihin, jotka itse puolustaisivat etujaan. Eivät myöskään "asian-tuntijalausuntojen" nojalla rokotuksista jääneet lapset.

Debatin jatkuessa asioiden perusteet on syytä tarkistaa kerran toisensa jälkeen. Ohukainen ja Paksukainen ovat varmasti ilahduttaneet ihmisiä enemmän kuin lääkärit konsanaan, ja nauru voi saada kivun hetkeksi hellittämään. Silti viihde-taiteilijat eivät ole terveydenhuoltoammattilaisia eivätkä viinanmyyjät alkoholiterapeutteja.

HANNU LAUERMA
PSYKIATRIAN DOSENTTI
PSYKIATRISEN VANKISAIRAALAN (TURKU JA VANTAA)
VASTAAVA YLILÄÄKÄRI

Epäilijä luostarissa

Skeptikon saattaa nähdä Vatikaanissa Sikstuksen kappelissa ihailemassa Michelangelon kattomaalauksia. Skeptikon saattaa nähdä Israelissa poseeraamassa itkumuurin edessä. Skeptikon saattaa nähdä Pääsiäissaarilla lohkaisemassa palaa Moai-patsaan korvasta. Mutta kun skeptikko ilmoittaa lähtevänsä kahdeksi viikoksi talkoolaiseksi Valamon luostariin Heinävedelle, ihmetys on suuri.

Kun eräs ystäväni kuuli, että olen lähdössä luostariin, hän näki painajaisunen. Unessa hän oli menossa jonkin uskonlahkon jumalanpalvelukseen. Hänet istutettiin pitkän pöydän ääreen seurakuntalaisten kanssa. He odottivat profeetta Järvisen saarnaa. Pöydällä oli lusikoita, joiden tarkoitusta hän tiedusteli. Muuan nainen alkoi kirkua, että niillä kaivetaan tulevaisuus esiin juustonrei'istä.

Kun menot alkoivat profeetta Järvisen suorittamalla peltikaton tömistelyllä, hän oivalsi, että profeetta on tietysti salaperäinen porakonevaras, jonka henkilöllisyys oli jo pitkään askaruttanut monia. Hän päätti karata temppeleistä, mutta tästä pyhäinhäväistyksestä suuttuneena seurakuntalaiset alkoivat ajaa häntä takaa.

Hän pakeni puutarhatraktorilla kaasupohjassa noin 4 km/h, mutta pahaksi onneksi myös takaa-ajajilla oli samanlaiset menopelit. Niin he viilettivät pitkin katuja, kunnes saapuivat busipysäkille, jossa profeetta Järvinen poltteli röökkiä.

Uskonkiihkoilijat raivosivat, että karkurin on kuoltava, koska hän oli väittänyt profeettaa huijariksi ja porakonevarkaaksi. "Mutta sehän on totta", Järvinen totesi tupakkaa tumpatessaan. "Totuus ei ole tässä olennaista, vaan se, että sinua, profeettamme, ei rankaisematta loukata", takaa-ajajat huusivat. "Ai jaa, no sitten hänet täytyy kai tappaa", Järvinen sanoi.

Tässä vaiheessa ystäväni heräsi. Ei kuulemma naurattanut yhtään.

Ulkomaanmatka

Kaksi viikkoa Valamossa on kuin ulkomaanmatka, tutustumista itselleen täysin uuteen kulttuuriin, ortodoksisuuteen. Ennakkoluuloja tietysti on, varsinkin kun uutiset ovat kertoneet *Todellinen venäläinen ortodoksikirkko* -nimisen ryhmän linnoittautumisesta luolaan maailmanloppua odottamaan.

Millainen on luostarin ilmapiiri? Syvän uskonnollinen ja suvaitsematon? Joutuuko luostari tilanteisiin, joissa skeptikon ja ateistin täytyy sosiaalisen paineen alla rukoilla tai mikä pahempaa, laulaa virsiä? Yritetäänkö ihmisiä manipuloida ja suggeroida tulemaan uskoon? Kuinka minä pärjään?

Kyllä sinä pärjää, vakuutin itselleni. Onhan **Pentti Saarikoskikin** pärjännyt täällä jo 25 vuotta, tosin luostarin hautausmaalle haudattuna. Tämä on kuin ulkomaanmatka, toistin

Valamon kirjastosta löytyy vankka pino huuhaata.

mielessäni. Siksi raportti Valamosta on kirjoitettu matkajutun tyyliin.

Talkoolaisena Uudessa Valamossa

MITÄ MAINOKSET LUPAAVAT

"Valamon munkkiluostari on ortodoksisen uskonelämän ja kulttuurin elävä keskus. Nykypäivän ihmiselle luostarin levollinen ilmapiiri ja ympäröivä puhdas luonto tarjoavat mahdollisuuden rauhoittumiseen kaukana kaikesta kiireestä. Viettämillä luostarissa useita päiviä ja osallistumalla säännöllisesti päivittäisiin jumalanpalveluksiin luostarin vieras alkaa kuulla sisimmässään uuden äänen. Se

merkitsee rauhaa ja iloa. Se on meissä kaikissa kätkeytyneenä oleva Jumalan valtakunta. Meitä kehoitetaan etsimään sitä. Sen löytämisen ensimmäisiä ehtoja ovat hiljaisuus ja mielen tyyneys."

OMA KOKEMUS

Luostarin ilmapiiri on levollinen. Vaikka ortodoksisjumalanpalvelukseen on mielenkiintoista tutustua, skeptikko ei jaksa käydä sellaisessa kuin pari kertaa. Liturgiaa tyrkkää pitkälti toista tuntia samalla soundilla laulettuna. Jossain vaiheessa palvelustekstejä luetaan kymmenien minuuttien ajan verhon takana piilossa. Tunnelmaa ei pelasta edes savukone. Jumalan valtakuntaa ei löydy epäilijän sisästä. Asia ei häiritse kokonaisuutta lainkaan, vaan skeptikko viihtyy luostarissa erinomaisesti koko kahden viikon ajan.

HINTALUOKKA

Majoitus ja ruoka ovat talkoolaisille "ilmaisia", eli maksat ne työlläsi. Periaatteessa voit viettää Valamossa koko kaksi viikkoa kuluttamatta euroakaan. Käytännössä rahaa kuluu runsaasti, sillä skeptikon täytyy päästä muutamana iltana vetämään henkeä Heinävedelle, Joensuuun tai Varkauteen. Luostarin muistoesine-myymälä Tuohuksessa hinnat ovat korkeita. Jos mielestäsi saat ikonin halvemmalla rajan takaa, myymälästä löytyy myös bussiaikatauluja Venäjälle.

TURVALLISUUS

Historian valossa katsottuna luostarit eivät ole turvallisia paikkoja. Alkuperäinen Valamon luostari sijaitsi Laatokan saarella, jonne vuonna 1581 hyökkäsivät ruotsalais-suomalaiset joukot ja surmasivat suuren osan munkeista. Vuonna 1611 Jaakko de la Gardien joukot hävittivät Valamon maan tasalle. Talvisota aiheutti luostarin evakuoimisen Heinäveden Papinniemeen 1940. Nykyään luostari on erittäin turvallinen. Jos miehittäjiä yllättäen saapuisi, skeptikko voisi vedota siihen, että on vain turisti, elämysmatkalla.

KIELI

Suomella, savolla ja karjalalla pärjää joka paikassa, jopa kirkossa. Jumalanpalveluskielenä toiminut kirkkoslaavi vaihtui suomeen 1977 samalla, kun luostari siirtyi käyttämään gregoriaanista kalenteria. Kirkkoliturgiaa saattaa tosin

Pala Kristuksen ristiä, pala Neitsyt Marian viittaa. Totta, tarua vai uskon asiaa?

sen nopeuden takia olla lahjakkaankin epäilijän vaikea ymmärtää.

ABORIGINAALIT

Veljestön lukumääräksi on vakiintunut noin kymmenen jäsentä. He kulkevat luostarin alueella yleensä omissa ajatuksissaan, mutta hyvällä tuurilla epäilijä saattaa ruokailun yhteydessä päästä keskustelemaan munkin kanssa. Erästä talkoolaista onnistui kahden ja puolen viikon jälkeen. Munkki kertoi hänelle lähinnä moottoripyöräharrastuksestaan.

Palkattuja työntekijöitä Valamossa on reilut 40. Luostari onkin Heinäveden kolmanneksi suurin työnantaja. Työntekijät ovat yleensä hyvin ystävällisiä. Esimerkiksi talkoolaisten esimies muistaa aina kiittää tehdystä työstä. "Hyvin on risut haravoitu. Kiitos."

Luostarissa käy talkoissa myös lähiseudulla asuvia ihmisiä. He ovat välittömämpiä kuin paikalliset ihmiset missään muussa matkakohteessa maailmassa. Koskaan ennen ei skeptikko ole yhden päivän tutustumisen jälkeen päässyt saunomaan paikalliseen kotiin saati jammailemaan Karvion seurakuntakeskuksen kirkkosaliin sulkemisajan jälkeen. Koskaan ennen ei epäilijä ole soittanut kirkon urkuja.

KOLLEGAT

Talkoolaisia on kaikenlaisia. Suurin osa heistä tuntuu olevan jotenkin rikki ja levon tarpeessa. Skeptikko tapasi matkallaan uskomattoman määrän hienoja kollegoita. Oli Lasse, joka

näytti Jeesukselta, mutta ei uskonut Jumalaan. Oli Pertti, joka imuroi pölyjä, lauloi samaan aikaan joikuja ja nauhoitti kaiken äänipäiväkirjaansa. Oli Jaana, joka teki ristinmerkin ja kiitti Jeesusta jokaisen aterian jälkeen. Oli Birgitta, joka tuli surullisena ja lähti iloisena. Oli sivari, joka söi vuoren korkuisia ruoka-annoksia. Oli taksikuski, joka ei oppinut Helsingin katuja ja oli ryhtymässä munkiksi. Oli puolitoista vuotta talkoolaisena ollut Jaakko, joka oli heittäytynyt pois oravanpyörästä. Oli hauskaa elää hetki heidän kanssaan. Yllätys oli, että suurin osa talkoolaisista ei tunnustanut minkäänlaista uskoa tai uskontoa.

AKTIVITEETIT

Valamossa riittää toimintaa joka illalle kevyesti kahden viikon ajaksi.

Ikonien konservointilaitokselle ei ole yleisöllä pääsyä, mutta talkoolainen saa henkilökohtaisen esittelykierroksen, jos osaa kauniisti pyytää. Talkoolainen saattaa myös saada erioikeuden päästä soittamaan pääkirkon kelloja. Valamon kansanopiston kurssien luentoja talkoolainen pääsee kuuntelemaan ilmaiseksi, työajan ulkopuolella. Talkoolainen, myös mies, pääsee osallistumaan läheisen Lintulan nunnaluostarin jumalanpalvelukseen. Skeptikkokin oli siellä. Mieleen jäi kyltti: "Luostariin eivät sovi ranta-asut eivätkä koirat." Ovatko ranta-asut ja koirat todella kaksi tärkeintä asiaa, jotka eivät sovellu nunnaluostariin?

Luostarin kirjastosta voi talkoolainen lai-

Konevitsalainen Jumalanäidin Ihmeitä Tekevä Ikoni ei tehnyt ihmeitä epäilijälle luostarissa.

nata teoksia mielensä mukaan. Kirjastossa on 20 000 nidettä Laatokan Valamosta tuotuja kirjoja. Uudemman kirjallisuuden kokoelmassa on 24 000 nidettä. Yllättäen tästä teologis-tieteellisestä materiaalista löytyy myös vankka kasa silkkaa huuhaa-tavaraa. **Tapani Kuningas** on ufojen jäljillä, **Leo Pennanen** opastaa käsi-alatiedosta, **Rauni-Leena Luukanen** vakuuttaa, ettei kuolemaa ole jne. Toki hyllystä löytyy myös **Valtaojat** ja **Mustelin**.

LIIKUNTA

Luostarin alueella ei saa juosta.

Eräs talkoolainen osallistui sivareita koulutavan miehen vetämälle itsepuolustuskurssin tunnille. Kokemus oli hänen mukaansa ristiriitainen. Ensin hän oli jumalanpalveluksessa ja viisi minuuttia myöhemmin hänen kaulallaan pidettiin puukkoa, josta piti päästä eroon.

NÄHTÄVYYDET

Tärkein nähtävyys on luostarin aluetta hallitseva Valamon pääkirkko, eli Kristuksen kirkastumisen kirkko. Talkoolainen näkee sen joka päivä sata kertaa. Sisällä kannattaa käydä vähintäänkin yhden kerran.

Kirkon ikonit ja muut kirkolliset esineet ovat pääosin Laatokan Valamosta. Skeptikkoo kiinnostaa eritoten suurikokoinen *Golgota*-ikoni, jonka alaosassa kerrotaan olevan pyhäinjäännöksenä pieni palanen Kristuksen rististä. Kirkossa olevaan *Jumalanäidin Valamolaiseen Ikoniiin* on kuulemma kätkeyty palanen neitsyt Marian viittaa.

Epäilijää kiinnostaa, ovatko nämä reliikit aitoja. Joidenkin teorioiden mukaan Jeesuksen ristipuun olisi pitänyt olla kuusi kilometriä korkea, jos kaikki ristin palat maailmalla olisivat aitoja. Marian viitta taas olisi peittänyt koko Euroopan. Ovatko reliikit edes niin vanhoja, että ne voisivat olla aitoja, jos uskoisi alkuperäiseen tarinaan? Asia olisi helppo selvittää ottamalla reliikeistä näytteet.

Mutta, onko reliikkien aitoudella mitään merkitystä uskon kannalta? Ilmeisesti ei. Mitään suurta numeroa niistä ei missään esitteessä tehdä. Ehkä reliikit ovat niin kuin ortodoksien ikonit, joita suudellaan ja kumarretaan, mutta jotka eivät ole "se juttu", vaan se, mitä ne edustavat: ikkunaa taivaaseen?

Pääkirkosta löytyy myös *Konevitsalainen Jumalanäidin Ihmeitä Tekevä Ikoni*. Ortodoksit painottavat myös tässä tapauksessa, että ikonin kunnioittamiseen ei liity kuvanpalvontaa tai taikuutta, sillä ikoni ei "itsestään" tee ihmeitä, vaan on jostain syystä Jumalan erityisen armon välikappaleena. Epäilijä antoi Jumalalle ja ikonille mahdollisuuden ja rukoili avoimesti sen edessä, että monta vuotta vaivannut syytä hänen kädessään häviäisi. Tätä kirjoitettaessa syytä on edelleen tukevasti paikallaan.

RUOKA

Munkkiveljestö noudattaa omaa askeettista ruokavaliotaan, mutta luostarin vieraita kestitsee päivittäin 200-paikkaisen kahvila-ravintola Trapesan lounas- ja päivällispöytä. Tilauksesta voi nautiskella vaikkapa slaavilaisen, bysanttilaisen tai Zakuska-pöydän antimilla. Kesäiltoina ja tilauksesta Trapesaan katetaan valamolainen teepöytä.

Talkoolainen saa nauttia hyvää, perinteistä laitosruokaa. Viikon jälkeen hampurilainen Hei-

nävedellä maistuu taivaalliselta. Aamiainen on klo 07-09, päivällinen klo 16-18. Iltapala ei kuulu talkoolaisille. Kolmentoista tunnin tauko ruokailun väleissä houkuttelee ujuttamaan seisovasta pöydästä pari sämpylää taskuun iltapalaksi.

VIINIT

Valamon viinimymälän jälkiruoka-, kuohu-, valko- ja punaviinit ovat kaikki kypsyneet ja saaneet luonteensa luostarin rauhassa ja hiljaisuudessa. Talkoolaiselle niitä ei myydä, paitsi päivänä, jolloin hän lähtee pois. Alkoholin ja muiden päihteiden käyttö luostarissa on kielletty. Päihtyneenä esiintyminen johtaa talkoolaisajan välittömään päättymiseen.

MUOTI

Munkkiluostarissa naiset pukeutuvat perinteisesti hameeseen, päässä pidetään huivia tai hattua.

YÖELÄMÄ

Ulkovalot himmennetään klo 21 ja ympäristö virittäytyy lepoon ja uneen. Majoitustiloissa hiljaisuus alkaa klo 22, myös tv-huoneessa. Yöelämän kohokohta on, kun heräät ovien paukkumiseen: sivari on menossa suihkuun.

USKONTO

Meno luostarissa on yllättävän maallista. Hen-

Merirosvokuvio luostarin hautausmaalla muistuttaa ihmisten kuolevaisuudesta.

kilökunnan ruokapöydässä kuulee kommentteja pervo-lkestä ja Johanna Tukiaisesta aivan kuin missä tahansa muuallakin.

Ortodoksiuskon hienoin puoli epäilijän mielestä on se, että kilvoittelu on sisäistä. Näkyvän luostarielämän takana kerrotaan sykkivän ihmisten silmiltä salattu kilvoituselämä. Se on tarkoituksellisesti salattu, ei vain vierailta vaan myös luostarin omilta asukkailta. Pyrkimyksenä on kieltäytyä kaikesta ulkonaisesta ja pitää yllä jatkuvaa mielen ja sydämen yhteyttä Jumalan kanssa.

Talkoolaiden asuntola Vanha munkkila.

Työllään talkoolainen ja epäilijä maksaa ruoan ja majoituksen.

LAURI PUTTONEN

Uskonnollisuutta näkee oikeastaan vain kirkossa, jossa tehdään ristinmerkkejä, kumarrellaan innokkaasti, syytellen tuohuksia ja suudellaan ikoneja ja papin käsiristiä.

KULTTUURI

Kulttuurieroja löytyy. Skeptikolla kävi näin: Hui-vipäinen nainen astui ulos Punaisesta vierasmajasta ja huusi minulle: "Kristus nousi kuolleista!" Vastasin hämilläni: "Oiskohan ihan noinkaan?" Nainen jäi katsomaan perääni. Myöhemmin luin, että ortodoksiseen tradition mukaan minun olisi pitänyt vastata: "Niin, totisesti teki."

TYÖ

Työt jaetaan aina aamuisin klo 08 henkilökunnan pöydässä *Pyhittäjien Sergein ja Hermanin Ikonin* edessä. Tämä kuulostaa uskonnolliselta seremonialta, mutta todellisuudessa ikoni vain sattuu roikkumaan sillä kohtaa seinällä. Ensimmäinen työnjako meni näin. "Mitä olet tehnyt työksesi?", työnjohtaja kysyi. "Rakennushommia", vastasin. Työnjohtaja pohti, että panisi minut luostarin rakennusryhmän mukaan. Vähän ajan päästä hän tuli sanomaan, että suunnitelmiin tuli muutos: "Pääset lakaisemaan ovirallien alustoja."

Kahden viikon aikana haravoin nurmikoilta risuja ja kun lumisade yllätti eikä tehtäväkuva muuttunut, niin haravoin risuja lumihangesta. Lisäksi kannoin omenapuiden leikattuja oksia pois, siivosin raksamiesten taukotupaa ja siirsin lautakasoja paikasta toiseen.

Plussat ja miinukset

- + Kaikki ovat tervetulleita kirkkokuntaan tai uskontoon katsomatta. Talkoolaisilta edellytetään vain kunnioitusta luostarielämää kohtaan
- + Voit päätyä samaan saunaan munkin tai ortodoksiispan kanssa
- + Keittiön talkoolaismummo saattaa lahjoittaa sinulle sata vatruskaa
- Keittiössä ei tunneta biojätteiden lajittelua
- Kompostointi on vieras käsite: puutarharoskat kipataan kottikärryillä suoraan rotkoon
- Voit päätyä samaan saunaan munkin tai ortodoksiispan kanssa

Työaika oli seitsemän tuntia päivässä kuutena päivänä viikossa.

Ennakkoluulot eivät toteutuneet. Se, että sain olla hengellisesti ihan rauhassa, nosti kunnioitukseni ortodoksiuskontoa kohtaan korkealle. Olen jo ilmoittautunut talkoolaiseksi uudestaan.

RISTO K. JÄRVINEN

Skepponen

Luuranko portinvartijan kaapissa

Saatana helvetin portilla. Gustave Doré, 1870.

Uskomukset ja niiden luokitus kirjastoissa

Pitäisikö kirjastojen suhtautua jotenkin erityisellä tavalla niihin moninaiisiin uskomuksiin, joita ihminen historiansa aikana on rakentanut ja omaksunut? Ovatko uskomukset kuten politiikka: antaa kaikkien kukkien kukkia, kunhan se tutuin pelakuu saa eniten aurinkoa ja hivenaineita? Asiaa ei ole tutkittu, eikä se helppoa olisikaan.

Lähestyn seuraavassa asiaa kahdesta suhteellisen objektiivisesta näkökulmasta. Luokituksella otetaan kantaa myös uskomusten asemaan maailman ilmiöiden joukossa, ja eräitä uskomuksia esittelevien julkaisujen toteutuneet valintaratkaisut kertovat jotain näiden uskomusten statuksesta portinvartijan arvomaailmassa.

Luokitusjärjestelmän ratkaisulla tuetaan ideologioita

Suomen yleisissä kirjastoissa sovellettavalla luokitusjärjestelmällä on pitkä historia takanaan. Iällä voidaan usein selittää luontevasti hyvinkin kummalliset ratkaisut, koska luokitusten yleisiä rakenteita ei mielellään muuteta. *Yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmän* (YKL) historiallisuuden lisäksi myös sen riippuvuus kaikkien kymmenluokitukseen perustuvien järjestelmien numeraalisesta jäykkyydestä pakottaa arjessa antamaan anteeksi asioita, joiden soisi olevan toisin.

Kaikki YKL:n ratkaisut eivät kuitenkaan ole

pelkästään epätarkoituksenmukaisia tai kiistanalaisia. Joissakin tapauksissa luokitusjärjestelmän ratkaisulla on tuettu tai tuetaan edelleen – ainakin passiivisesti – maailmankatsomuksellisia näkemyksiä eli ideologioita. Ajatus luokitusjärjestelmän puolueellisuudesta kuulostaa 2000-luvun kaupallisuuden kirkastamassa ympäristössä epäilemättä pätkähullulta, mutta saanen esittää todistusaineiston. (Myönnän tässä kohden velkani **Richard Dawkinsille**, jonka teoksen *The God Delusion* suomennoksen ansiosta päätin asiasta kirjoittaa.)

Lienee yleinen näkemys, että jos nyt maailmasta jotain arvojen suhteen neutraalia on löydettävissä, se on kuvaus luonnontieteiden maailman ilmiöiden keskinäisistä suhteista. Tämä on tietenkin perin harhainen oletus. Juuri ilmiöiden suhteiden määrittelyllä otetaan kantaa siihen, miten maailmamme on rakentunut. Kirjastoissa sovellettavat ratkaisut ottavat nekin kantaa, oltiin siitä tietoisia tai ei.

Pyrkimys luokitella eli suhteuttaa toisiinsa maailman kaikki ilmiöt johtaa jo sinänsä vaikeisiin ongelmiin, koska YKL:n kaltainen hierarkkinen rakennelma soveltuu huonosti kaoottisen todellisuuden heijastamiseen. YKL:n rakennelmaan on kuitenkin

Skepsis julkaisi tammikuussa tiedotteen, jonka mukaan yhdistys on huolissaan kirjastojen arvoalinnoista aineistonhankinnoissa.

Skepsiksen mukaan tällä hetkellä kirjastojen valikoimissa korostuvat liikaa erilaiset pseudotieteet ja uskomushoidot. Esimerkiksi rajatietoa ja homeopatiaa myönteisesti käsittelevää aineistoa on hankittu kirjastoihin huomattavasti enemmän kuin mitä niiden lainausmäärät edellyttäisivät. Vaikka näiden alojen teoksille ja lehdille olisi kysyntää, niitä ei pitäisi Skepsiksen mielestä suosia tieteellisen kirjallisuuden kustannuksella. Tiedotteessa viitattiin Heikki Poroilan kirjaan *Luurangot portinvartijan kaapissa*, jonka yhteen lukuun oheinen kirjoitus perustuu.

upotettu myös sellaisia ratkaisuja, joita voidaan pitää ainakin pohjimmiltaan ideologisina, vaikka luokituskaavan nykyiset ylläpitäjät omasta mielestään olisivatkin neutraaleja.

YKL:n perusajatuksena on jakaa maailman ilmiöt kymmeneen pääryhmään, jotka sitten jaetaan edelleen korkeintaan kymmenen alaryhmän joukoiksi. Ajatus maailman ilmiöiden jakautumisesta sopivasti kymmenellä on tietenkin alusta alkaen perin virheellinen. Mutta eipä kestä kovin tarkkaa tutkailua myöskään se tapa, jolla tätä virhettä on toteutettu. Katso- taanpa muutamaa esimerkkiä.

Pääluokkaan 1 on koottu filosofia, logiikka (ja minä kun olen kuvitellut, että logiikka on yksi filosofian alalaji), psykologia, rajatieto, tietoteoria (joka sekään ei ilmeisesti liity filosofiaan) ja tiedeoppi, etiikka, elämänfilosofia ja estetiikka. Keskitän ihmettelyni luokkiin 15 (Rajatieto) ja 2 (Uskonto) jättäen hämmästelevät pohdinnat filosofian, psykologian ja etiikan luokituksellisista suhteista johonkin toiseen yhteyteen.

Miksi taikauskolle on suotu otsikko "Rajatieto" ja paikka "Filosofian" rinnalla?

Kirjastourani aikana olen yrittänyt muutaman kerran kummastella ääneen perinteisen UFO-luokan (nykyään nimeltään Rajatieto) statusta Filosofian ja Psykologian rinnalla. Aina minut on mulkoiltu hiljaiseksi tai vaiennettu viimeistään kysymällä "No mihinkäs ne sitten pitäisi laittaa!".

Se on ainakin selvää, että käsite "rajatieto" on otettu alan markkinamiehiltä ilman kritiikkiä. Tähän ryhmään sijoittuvissa puuhissahan kysymys ei ole tiedosta vaan mitä erilaisimmista uskomuksista.

Käsitteen "rajatieto" sisälle luetaan YKL:n logiikan mukaan parapsykologia, ufot, okkultismi, spiritismi, henkimaailma, astrologia, unikirjat ja ennustaminen. Parapsykologian piiriin luetaan mm. selvänäkö, selväkuuloisuus, telepatia, parakinesia ja telekinesia sekä muut ilmiöt, joille "ei ole tieteellisesti hyväksyttävää selitystä". Hypnoosi, jonka tieteellinen selitys taitaa sekin olla aika heikoissa kantimissa, on kuitenkin saanut paikan psykologian puolelta. Ufoihin luetaan ilmakehän tunnistamattomat ilmiöt ja niiden tutkimus, mutta myös lentävät lautaset ja humanoidit.

Varsinaisen runsaudensarven tarjoaa ryhmä

"Okkultismi" kumppaneineen. [-1]YKL:n mukaan ryhmään kuuluvat okkultiset eli salatieteet sekä henkimaailman ilmiöt ja niiden tieteellinen tutkimus. (Mitä ihmettä, millä tieteellisellä metodilla näitä asioita olikaan tarkoitus tutkia?) Lisäksi kyseiseen ryhmään kuuluvat spiritismi, meediat, aura, Kirlian-kuvaus, yhteydenpito vainajien henkien kanssa, henkien manaaminen, ennaltanäkö, kuolemanjälkeinen elämä ja sielunvaellus okkultismin ja spiritismin kannalta, aaveet, kummittelu, poltergeist, taikausko, taikuu, noituus, magia, Voodoo, henki-, ihme- ja kaukoparannus okkultismin kannalta, alkemia, maasäteily, taikavarvut, bioenergia, Kabbala ja I ching.

Astrologia, unikirjat ja ennustaminen ovat YKL:ssä samantasoisia ilmiöitä. Myös kädestä ennustaminen eli kiromantia ja numerologia kuuluvat tähän ryhmään. "Enkeliparantaminen" ei ehkä vain ole vielä ehtinyt mukaan joukkoon.

Mikä yhdistää kaikkia näitä "rajatiedon" piiriin luettuja ilmiöitä? Se, että niistä jokaisessa on kyse uskomuksista tai silkasta taikauskosta. Miksi taikauskon ilmenemismuodoille on suotu vakavalta kuulostava otsikko "Rajatieto" ja paikka "Filosofian" rinnalla? Mikä on saanut kirjastoalan ammattilaiset antamaan tiedon nimen tälle moninlaiselle huuhaa-aineistolle? Miksei meillä ole luokituskaavassa ryhmää "Taikausko"?

Nyt ei ole kysymys siitä, uskooko joku tällaiseen tai pitääkö tällaisiakin sisältöjä olla kirjastossa. Kysymys on siitä, onko ilmiölle varattava YKL:ssä oma alaryhmä filosofian ja psykologian rinnalla. "No mihinkäs ne sitten pitäisi laittaa?", kuuluu jälleen korvissani, ja minä ehdotan, että luokka 1 nimetään uudestaan. Siirretään luokka 10 "Yleisteokset ja mietelauseet" jonnekin pääluokan 0 syövereihin ja annetaan pääryhmälle 1 nimi "Ihmisaikattelun muodot". Sen alle kuuluvat filosofia kaikkine rönsyineen, ehkä psykologiakin (en ole siitä ihan varma), mutta ainakin ryhmä "Uskomukset". Tämän otsikon alle tulee koota kaikki ryhmässä 15 nyt oleva aineisto sekä pääluokasta 2 kaikki ne osat, jotka eivät liity uskontojen tutkimiseen.

Luokitusjärjestelmä: kristinusko muiden ilmiöiden yläpuolella

Ryhmän "Rajatieto" olemassaolo voidaan jotenkin päätellä puistellen käsittää kirjastoalan ammattilaisten asiantuntemattomana hätäratkaisuna,

mutta en ole koskaan ymmärtänyt pääluokan 2 "Uskonto" olemassaoloa saati sisältöä. Ilmeisesti meillä ei ammattikuntana ole koskaan ollut rohkeutta sanoa suoraan, että uskomukset ovat eri asia kuin näiden uskomusten tutkiminen. Tällä hetkellä tämä pääluokka – joka rinnastuu sellaisiin elämän ilmiöihin kuin yhteiskuntatieteet, maantiede, luonnontieteet, sovelletut tieteet, taiteet, kirjallisuus ja historia – jakautuu seuraaviin alaluokkiin: 20 Yleinen uskontotiede – 21 Uskonnonfilosofia – 22 Raamattu, Raamatuntutkimus – 23 Dogmatiikka, Kristillinen etiikka – 24 Kristillinen hartauskirjallisuus – 25 Käytännöllinen teologia – 26 Kristillinen lähetystyö – [-2] 27 (missä on alaluokka 27?) – 28 Kristilliset kirkot ja yhteisöt, Kirkkohistoria – 29 Ei-kristilliset uskonnot ja mytologiat.

Mikä näitä alaluokkia yhdistää? Ei mikään muu kuin vahvasti ideologinen väittämä siitä, että "uskonto" on historiaan tai luonnontieteisiin verrattavissa oleva "tieteenala". Tällä logiikalla saadaan samaan pääluokkaan uskontoihin kohdistuva tieteellinen tutkimus ja hartauskirjallisuus, joka teknisesti ei ole mitään muuta kuin tietäntyyppistä kaunokirjallisuutta. Mutta miksi uskonnonfilosofia ei olekaan filosofian alalaji? Siksikö, ettei sitä tarvitsisi verrata oikeisiin filosofisiin näkemyksiin?

Kirjastojemme portinvartijat näyttävät suosivan uskomushoitoja käsittelevää aineistoa riippumatta siitä, kuinka paljon niihin kohdistuu todellista tarvetta tai kysyntää tai tarjoavatko uudet nimekkeet asiaan mitään olennaisesti uutta.

Ketä nykyisenkaltainen luokitusratkaisu palvelee? Nähdäkseni pelkästään uskonnollisiin maailmankatsomuksiin (meillä kristinuskoon) sitoutuneita järjestelmiä ja ajattelutapoja. Kirjasto on tällaisella luokitusratkaisulla hyväksynyt ajatuksen, että uskonnolla on ihmisen maailmankaikkeudessa erillinen ja muiden ilmiöiden yläpuolella oleva asema. Tällainen ajatus tietysti loukkaa uskonnottomien (ja meillä myös muiden kuin kristittyjen) tasavertaisuutta. Siihen ei ole myöskään löydettävissä mitään muita kuin käytännöllisiä perusteluja ("taannehtiva muuttaminen olisi suunnaton urakka, ei sellaiseen voi ruveta").

Olisiko liikaa pyydetty, että edes myönnettäisiin julkisesti, että luokituskaavan ratkaisut pääluokissa 1 ja 2 ovat historiallisia vääristymiä eivätkä heijasta millään tavalla modernin julkisen kirjaston tapaa suhtautua maailman ilmiöihin? Olisiko liikaa pyydetty, että ammattikuntamme myöntäisi ääneen, että luokitusjärjestelmän ideologiseen yksipuolisuuteen ja vääristyneisyyteen on suhtauduttu veltoisti ja välinpitämättömästi?

Taikausko on taikauskoa, oli sen tarkempi nimitys okkultismi, homeopatia, antroposofia tai kristinusko. Luokitusjärjestelmän tulee tuki heijastaa kulttuurisia ilmiöitä, mutta ei arvottavalla

ja eettisesti arveluttavalla yksipuolisuudella. Nykyinen YKL edustaa joiltakin osin 1900-luvun alkupuolella vallinneita hallitsevan luokan maailmankatsomuksellisia arvoja. Niistä pitäisi päästä eroon kunniallisesti ja itsekriittisesti.

Huuhaasuopeutta

Ns. huuhaa-kirjallisuudella on vankka asema useimpien yleisten kirjastojemme tarjonnassa. Varsin yleisen näkemyksen (jota ilmeisesti on ainakin jossain määrin todennettu käyttäjä-tutkimuksilla) mukaan pääosa ns. uskomushoitojen asiakkaista on naisia. Sama pääosin naisista muodostuva joukko haluaa myös lukea näistä asioista. Vaikka kirjallisuus, CD-levyt ja videot käyvät hyvin kaupaksi, aina löytyy myös niitä, jotka kysyvät alan aineistoa kirjastosta.

Kirjaston portinvartija on ollut varsinkin uskomushoidoille suopea. Suopeuteen kuuluu, että mitä merkellisimmät uskomukset eivät pelkästään saa sijaansa kirjastojen kokoelmista – mikä niille sananvapauden ja vapaan tiedonkulun edistämiseen keskittyneessä laitoksessa kuuluukin – vaan niihin myös sijoitetaan merkittävä määrä hankintamäärärahoja.

Oma suosikkiesimerkkini kirjastojen valintojen ylenpalttisuudesta on homeopatia, tuoksalaisten **Samuel Hahnemannin** vuonna 1796 maailmalle tarjoama uskomus siitä, että tauti nujertuu, kun nautitaan taudin aiheuttavaa ainetta laimennettuna veteen ja ravisteltuna tarkasti määritellyillä tavoilla. Homeopatia on tänä päivänä mittavaa liiketoimintaa, joten myös kirjastoille tarjotaan koko ajan paljon aineistoa. On toki tärkeätä, että kansalaiset voivat tutustua tähänkin käsitykseen sairauksien hoitamisesta (tai ihmisten huijaamisen eri tavoista, näkökulmasta riippuen). Kirjaston portinvartijan silmien ei silti tarvitsisi harittaa vain sen takia, että alan kirjallisuutta tuotetaan yli tarpeen.

Pieni satunnaisotos *HelMet*-kirjastojen (Helsinki Metropolitan Area Libraries) kokoelmasta huhtikuussa 2008 kertoo portinvartijoiden selkeästä mieltymyksestä uskomushoitoihin. Viimeisen kymmenen vuoden aikana erilaisia homeopatiaan liittyviä julkaisuja on hankittu kymmeniä nimekkeitä. Hankintamäärät eivät kilpaile hietamiesten ja hotakaisten kanssa, mutta ns. tietokirjoiksi numerot ovat enimmäkseen aika suuria. Useimmille viimeisen kymmenen vuoden aikana hankituille, suurelle yleisölle tarkoitetuille homeopatiakirjoille näyttää olevan

yhteistä hankinnan ja käytön epäsuhde: hankittu on hanakasti, mutta lainaajien mielenkiintoa ei ole riittänyt kaikkiin hankintoihin. Tässä pari esimerkkiä:

- Chappell, Peter: Parantava homeopatia (2001, Lasse Vajaranta) Hankittu 8, hyllyssä 6.
- Dannheisser, Ilana: Homeopatia (2001, Könemann) Hankittu 15, hyllyssä 11.
- Friedrich, Uwe: Avuksi homeopatia (2004, Aude sapere) Hankittu 14, hyllyssä 10.
- Gemmel, David: Homeopaattinen kotihoito (1991, Homeopaattinen farmasia) Hankittu 15, hyllyssä 11.
- Lauraeus, Ritva: Homeopatiaa koko perheelle (1999 ja 2003, Otava) 1. painosta hankittu 32, hyllyssä 27, 2. painosta hankittu 27, hyllyssä 15.
- Marks, Cassandra: Homeopatia : pieni käytännön opas (1998, Karisto) Hankittu 28, hyllyssä 19
- Virtanen, Teija: Kodin homeopatiaa (1999 ja 2001, Apila) 1. painosta hankittu 14, hyllyssä 13, 2. painosta hankittu 4, hyllyssä 4.
- Vithoulkas, George: Homeopatian perusteet (1991 ja 2002, WSOY) 1. painosta hankittu 29, hyllyssä 25, 2. painosta hankittu 13, hyllyssä 10.
- Voegli, Adolf: Homeopaattisen hoidon aakkoset (1988, WSOY) Hankittu 13, hyllyssä 11.

Kirjastojemme portinvartijat näyttävät suosivan uskomushoitoja käsittelevää aineistoa riippumatta siitä, kuinka paljon niihin kohdistuu todellista tarvetta tai kysyntää tai tarjoavatko uudet nimekkeet asiaan mitään olennaisesti uutta. Mutta tätä eivät portinvartijat hevin myönnä. Heidän mielestään aineistoa hankitaan siksi, että kirjaston asiakkaat haluavat lukea sitä. Kysyykö kukaan, jääkö tämän takia hankkimatta jotain sellaista, mitä jotkut muut haluaisivat lukea?

HEIKKI POROILA
KIRJOITTAJA ON MUSIIKKIKIRJASTONHOITAJA VANTAAN
KAUPUNGINKIRJASTOSSA.

KIRJOITUS POHJAUTUU LUKUUN "USKOMUKSET, LUOKITUS
JA SUKUPUOLI" TEOKSESSA LUURANGOT PORTINVARTIJAN
KAAPISSA (BTJ KUSTANNUS, 2007). TEKSTIÄ ON SKEPTIKKO-
LEHTEÄ VARTEN TARKISTETTU JA OSIN MUUTETTU.

Terveellistä krilliruokaa

Sain osoitteetonta ja nimetöntä postia. "Avaa heti! Sisältää tärkeää tietoa."

NatureMed Pharma kutsui minut mukaan testiin, jossa on kysymys terveydestäni. Ihan alkuun kirjeessä kiitettiin minua osallistumisestani testiin, vaikka en vielä mihinkään ollut päättänyt osallistua.

Testissä oli tarkoitus testata, olisiko vain Antarktikselta saatavan, pienen krilliäyriäisen mahtavista terveysvaikutteista hyötyä myös minulle. Testivastauksia ei tarvinnut lähettää mihinkään, mutta vastauskupongista saattoi rastia kohdan: "Kyllä kiitos, käytän mielelläni tilaisuuden kestitilata OmegaMed NATURAL -ravintolisää..."

Jos minulla ei aikaisemmin ollut tarvetta syödä kyseistä ravintolisää, tekemäni testi synnytti tarpeen. Siihen riitti, että vastasin useamman kuin kerran joko "tärkeätä" tai "hyvin tärkeää" esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin. Kuinka tärkeää Sinulle on pitää huolta sydäimestäsi? Kuinka tärkeätä Sinulle on hyvän vastustuskyvyn ylläpito? Oletko kiinnostunut ylläpitämään terveyttäsi?

Testin perusteella näyttää siltä, että joka ikinen suomalainen hyötyy krillillä sisältävän OmegaMed Natural -ravintolisän käytöstä. Helsingin Hakaniemen hallin seinustalla röhjöttävän juoponkin kannattaa siis tilata 30 päivän annos. Hänen kannattaa tehdä se kymmenen päivän sisällä, jotta hän saa lahjaksi kauniin Prestige De Luxe -rannekelon. Siitä on kätevä seurata kuinka elinai-kaennuste pitenee.

RISTO K. JÄRVINEN

Kevät on mennyt yhdistyksemme kannalta mukavasti, uusia jäseniä liittyy jatkuvasti, joten jäsenhaaste on otettu ilokseni vastaan. Jos olet Skepsis ry:n jäsen, tunnustaudut siten myös skeptikoksi. Pelkkä skepsismi ei ole tuottavaa, jos et tuo ajatuksia ja kritiikkiäsi julki. Laadi vaikka sanomalehteen yleisönosastokirjoitus ja kerro siinä myös olevasi yhdistyksen jäsen, se on sallittua!

Puoskarilaki on puhuttanut pitkin kevättä, vaikka peruspalveluministeri **Paula Risikko** on jo vuoden vitkutellut lakia valmistelevalta sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän perustamisesta. Pelko toimintansa rajoittamista on tietenkin

saanut puoskarit puolustuskannalle.

Niin kutsuttuja vaihtoehtohoitoja hehkuttavissa yleisökirjoituksissa on korostettu, että oman hoitonsa valitseminen on ihmisen perusoikeus. Sellainen oikeus toki kaikille suotakoon. Valitettavasti vaihtoehtohoidon valitseminen lääketieteen sijaan tarkoittaa usein valintaa hoidon ja hoitamattomuuden välillä. Saattaa tämä joskus olla hyväkin asia, kun itsestään ohimeneviin vaikeuksiin ei määrätä antibiootteja ikään kuin varmuuden vuoksi. Onhan suurimmasta osasta vaihtoehtohoidosta koituva haitta ainoastaan rahan meno, vai onkohan se sittenkään niin?

Entäpä lapset ja syöpää sairastavat? Jälkimmäisessä tapauksessa sietää ihmetellä, ehtiikö diagnoosi potilaan kannalta ajoissa,

jos vaikeuksiin haetaan ensin apua kupparilta? Silloin, kun rahan lisäksi ohessa on mennyt myös terveys, saattohoito voi olla sitä ainoaa, mitä viralliselta puolelta enää voidaan tarjota. Ilman puoskarilakiakin lasten oikeuksiin kuuluu saada asianmukaista hoitoa välittömästi, myös vanhempien tahdosta riippumatta.

Erityisen huolestuttavaa on lääkärikuntaan pesiytyneet homepaatit, vaikka parhaan saatavilla olevan tiedon mukaan homeopatia on täysin tehotonta. Lääkäri on valassaan sitoutunut käyttämään vain lääketieteellisen tutkimustiedon tai kokemuksen hyödyllisiksi osoittamia menetelmiä. Yleensäkin terveydenhoidon ammattilaisten ei tulisi edes ohjata potilaitaan minkään nk. vaihtoehtohoidon piiriin.

Helsingin Sanomat esitteli 13.4.2008 artikkelissaan Espoon kristillistä koulua. Kysymykseen, miten maailma on syntynyt, vastaavat kuudesluokkalaiset yhdestä suustaan tapahtuneen, kuten Raamatussa sanotaan. Onkohan tämä peruskoulun opetussuunnitelma tavoitteiden mukaista tietämystä?

Vanhempien vapaus valita lastensa koulutus, siinä on kuulemma kyse niin kristillisten kuin Steinerkoulujenkin yhteydessä. Yksinkertaistetusti: vanhemmat haluavat ohjelmoida lapsillensa oman maailmankatsomuksensa. Onneksi(?) geenien merkitys persoonallisuuteen ja ajatteluun saattaa painaa kasvatusta merkittävämmän.

Tiedonvälityksen monipuolistuessa lisääntyvät myös yhden asian kanavat. Niin Internetissä kuin armoisassa digi-tv:ssä korostuu

valinnanvapaus, kaikessa yksipuolisuudessaan. Ihmisellä on taipumus valikoida omaa ennakkonäkemyksensä tukevaa informaatiota. Siten myös fundamentalisteilla on entistä paremmat mahdollisuudet levittää omilla arvoillaan Internetissä ja omilla tv-kanavillaan.

Moniarvoisuus siis vähenee ja vaarana on erilaisissa tynnyreissä kasvaneiden sukupolvi. Siksi juuri peruskoulun pitää tarjota lapsille myös mediakriittisen ajattelun eväät. Koulun tehtävä ei voi olla fundamentalistisen maailmankuvan pönkittäminen vaan ajattelun perusvalmiuksien antaminen! Oikea tieto on arvo- ja tunnevapaata, sallittakoon lasten saada myös sellaista opetusta.

Puoskarilain viivästyminen, Merentutkimuslaitoksen lakkauttamisen sekä vaalirahoitusjupakan yhteinen nimittäjä on politiikka. Astronomi **Carl Sagan** onkin mukavasti todennut: "Poliittiset puolueemme levittävät aivan riittävästi älyttömyyksiä, jotta voisimme vaatia tasapuolisen skeptisyyden julistamista kansalliseksi päämääräksi, välttämättömäksi henkiinjäämisen takuiksi." (Lähde: Paholaisen asianajaja.) Siksi suosittelen kriittisen ajattelun harjoittamista myös syksyn kunnallisvaalien yhteydessä.

Tämä lehti kannattaa ottaa myös mökille ja jättää vaikka puuseehen kaikkien luettavaksi. Vaikka kesä on lämmin, halatkaa silti toisiansa!

PERTTI LAINE

Skeptikot kirjamesuilla Oulussa

Kevään kirjamesuilla Oulussa myytiin viimeiset Skepsiksen *Ihmeellinen maailma*-tietosanakirjat ja kaikki myynnissä olleet *Usko, toivo ja huijaus*-kirjat sekä Skeptikko-lehtiä että yhdistyksen t-paitoja. Myös muutama uusi jäsen saatiin liittymään yhdistykseen.

Kiitos mukana olleille, erityisesti pitkän linjan skeptikko **Kalervo Kankaalle**, joka hoiti suurimman osan järjestelyistä.

JUHA VUORIO

Kalervo Kangas (toinen vas.), Sakari Laaksonen ja Alekski Viguer.

Niemelä vapaa-ajattelijoiden johtoon

Vapaa-ajattelijain liiton uudeksi puheenjohtajaksi on valittu Skepsiksen hallituksen ja Skeptikko-lehden toimitusneuvoston jäsen, Humanisti-lehden päätoimittaja **Jussi K. Niemelä**. Puheenjohtajasta äänestettiin vapaa-ajattelijoiden liittokokouksessa 14.6. Piikkiössä. Vaalissa 41-vuotias Niemelä päihitti **Erja Sallisen** ja **Eino Huotarin** melko selvällä äänenemmistöllä.

Uusista tehtävistään huolimatta Niemelä aikoo jatkaa vaikuttamistaan myös Skepsiksessä.

- Skeptisismi on edelleen yhtä lähellä sydäntäni kuin ennenkin, ehkä nyt vielä piirun lähempänä.

Pikanttina yksityiskohtana mainittakoon, että vapaa-ajattelijoiden edellinen puheenjohtaja **Robert Brotherus** valittiin myös tehtävänsä aikana, jolloin hän toimi Skepsiksen hallituksessa.

Meteorologi Asko Hutila esittelee skeptikoille Ilmatieteen laitosta.

Huuhaa ja todellisuus sääennusteissa

Skepsiksen kevätretki suuntautui tänä vuonna Ilmatieteen laitokselle Kumpulan kampukselle Helsinkiin. Vieraat vastaanotti meteorologi **Asko Hutila** ja erikoistutkija **Tarja Savunen**. Hutila esitteli laitoksen toimintaa ja sään ennustamista. Tutkija **Reijo Hyvönen** luennoi tuulivoimasta.

Asko Hutila kertoi, että sää on kiinnostanut ihmisiä ammoisista ajoista lähtien. Syynä siihen on se, että ihminen on ollut aina riippuvainen säästä. Ennen tämä riippuvuus on ollut nykyistä suurempaa. Ihminen on myös halunnut aina ennustaa säää.

Ennen sään ennustaminen perustui erilaisiin uskomuksiin, ja niiden perusteena oli astrolo-

gia, kuten muussakin ennustamisessa. Myös erilaisia merkkipäiviä käytettiin sään ennustamisessa hyväksi.

Taivaankappaleiden liikkeitä on käytetty hyväksi sääennusteissa, ja on etsitty tiettyjä jaksoja, joita sää noudattaa. Tärkein jakso on ollut nk. metonin jakso eli 19 vuoden jakso, jolloin kuun vaiheet sattuvat samalle päivälle. Sen mukaan almanakassa oli sääennusteita aina 1800-luvulle saakka.

- Koska tällaista jaksollisuutta säässä ei ole, eivät ennusteet pitäneet paikkaansa, ja syntyikin sanonta "valehtelee kuin almanakka".

Kyllä kansa tietää

Monet nk. kansanennusteet ovat kulkeutuneet Suomeen muista maista, parhaimmillaan aina

Ilmatieteen laitoksessa toimitaan Asko Hutilan mukaan sen pohjalta, että ilmasto on lämpiämässä. Millä aikataululla, siitä on monia näkemyksiä.

Lähi-idästä saakka, joten senkään vuoksi ne eivät pidä paikkaansa. Sen sijaan sellaisissa kansanennusteissa, jotka koskevat lähietkien säää kuten aamu- ja iltaruskot, on meteorologista pohjaa, sillä esimerkiksi pilvien ja tuulen käyttäytymisen perusteella voi tehdä johtopäätöksiä lähietkien säästä. Myös eläimet ja kasvit reagoivat usein esimerkiksi ilmanpaineen ja kosteuden muutoksiin herkemmin kuin ihminen.

- Pääskyjen lentäminen matalalla kertoo tulevasta sateesta, koska hyönteiset laskeutuvat alas sadetta pitelemään.

Lyhyen ajan kansanennusteet ovat enemmän diagnoosia kuin prognoosia. Ne perustuvat luonnontuntemukseen ja ovat usein sopusoinnussa tieteellisen näkemyksen kanssa. Usein kansanennusteet ovat kuitenkin pitkän ajan ennusteita, sillä lyhyille ennustuksille ei löydy markkinarakoa, koska ne hoitaa virallinen taho.

Pitkän ajan ennusteet menevät yleensä vikaan, sillä Ilmatieteen laitoksen mukaan sääennusteet ovat luotettavia säätyypin osalta 6-10 vrk, lämpötilan osalta 4-7 vrk, matalapaineiden ja sadealueiden reittien osalta 3-5 vrk, tuulien osalta 2-3 vrk, sademäärien ja sateen olomuotojen ja tarkkojen reittien osalta 0-2 vrk.

Arvauksiin perustuvat pitkän ajan kansanennusteet menevät siis usein vikaan. Kansanennustajat kyllä löytävät selityksiä epäonnistuneille ennustuksilleen: tykit, lentokoneet, satelliitit, radioaallot, ydinkokeet ja sammakko, joka oli kohmeessa. Kansan sympatiat ovat

silti ennustajiensa puolella, sillä "meteorologit ovat herroja, jotka eivät tiedä mitään oikeista asioista".

Ennusteet parantuneet huimasti

Hutila kertoi, että ilmakehä on monimutkainen systeemi, ja sään ennustaminen on haasteellinen tehtävä varsinkin meidän leveysasteillamme, jossa säävaihtelut ovat suuria. Nykyisin sään ennustaminen perustuu numeerisiin malleihin, joita lasketaan tehokkailla super-tietokoneilla. Mallien paranemisesta huolimatta täydellisiin ennusteisiin ei ole päästy, ja näin tuskin tapahtuu tulevaisuudessakaan.

Meteorologin tehtävä on nykyisin vertailla ja arvioida eri mallien ja malliajojen antamia ennusteita ja tehdä niistä omat johtopäätöksensä ja tulkintansa. Meteorologien laatimat sääennusteet ovat parantuneet huimasti viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Numeerisilla malleilla pystytään ennustamaan säää jossain määrin noin kymmeneen vuorokauteen saakka, mutta viime aikoina numeerisilla malleilla on tehty kokeilumielessä myös nk. kuukausiennusteita ja kausiennusteita. Tähän mennessä tulokset ovat olleet lupaavia, joskin kehitystyötä vielä tarvitaan, ennen kuin näitä ennusteita voidaan julkaista laajemmin.

RISTO K. JÄRVINEN

ARTIKKELI PERUSTUU VIERAILUUN ILMATIETEEN LAITOKSELLA SEKÄ ASKO HUTILAN LUENTOON TIETEIDEN TALOLLA LOKAKUUSSA 2007.

Täydellisiin sääennustuksiin ei Hutilan mukaan päästä ehkä koskaan.

Reilun kaupan homeopatiaa

FairDeal Homeopathy markkinoi tuotteitaan oudolla tavalla. Se kertoo niistä ja niiden vaikutuksista täysin rehellisesti. Siitä huolimatta kauppa käy. Homeopaattien palaute on ollut niin rajua, etteivät henkilöt yrityksen takana suostu esiintymään omilla nimillään.

FairDeal Homeopathy on Internetissä toimiva englantilainen yritys, joka kertoo myyvänsä tehokkaita homeopaattisia valmisteita edulliseen hintaan. Yritys takaa, että sen tuotteet ovat yhtä tehokkaita kuin mitkä tahansa homeopaattiset tuotteet. ”Päinvastoin kuin muut, me emme valehtelee valmisteistamme.”

Yritys kertoo sivuillaan, että homeopatian idea on samankaltaisuuden periaate: samanlainen parantaa samanlaista. Homeopaattiseen tuotteeseen laitetaan ainetta, joka voi aiheuttaa sairaustilan ja sitten sitä laimennetaan tavallisessa vedessä niin paljon, ettei yhtäkään atomia alkuperäisestä aineesta jää jäljelle.

”Tämä tarkoittaa, että homeopaattiset tuotteet ovat turvallisia – niillä ei ole sivuvaikutuksia ja niitä voi nauttia niin paljon kuin haluaa – mutta niitä ei saa käyttää vaihtoehtona tieteellisesti tutkituille lääkkeille, sillä ne eivät ole lääkkeitä”, yritys muistuttaa.

Mene lääkäriin!

Hykerryttävän hauskoilla sivuilla kysytään: ”Kuinka homeopatia toimii?” Vastauksessa kerrotaan, että monet homeopaattit valehtelevat ja kertovat satuja. He selittävät homeopatian vaikutuksia tee se itse -tieteellisillä selityksillä kuten veden muistilla, nanopartikkeleilla tai ole-mattomien molekyylien vuorovaikutuksilla. ”Me

kohtelemme sinua kuin aikuista ja kerromme totuuden.”

FairDeal Homeopathyyn mukaan totuus on, että homeopatia perustuu monimutkaiseen ihmisen kehon ja mielen väliseen ilmiöön, joka tunnetaan nimellä placebo. Ilmiötä ei vielä täysin ymmärretä, mutta se on erittäin tehokas määrättyissä olosuhteissa. Homeopatialla voidaan hoitaa määrittelemättömiä kipuja, pientä päänsärkyä, epätodennäköisiä allergioita ja fobioita, ruokahaluttomuutta, yllättäviä mustelmia ja useimpia muita tiloja, joihin lääkärien voi olla vaikea löytää välitöntä parannuskeinoa.

”Jos olet oikeasti sairas, mene lääkäriin välittömästi. Homeopatia ei voi parantaa sinua.”

Jo tuotteen tilaaminen parantaa

FairDeal Homeopathyyn sivut sisältävät täyttä asiaa, vaikka ne onkin ovelasti rakennettu tyyppillisten huuhaa-sivustojen muotoon. Sivuilta löytyy luonnollisesti käyttäjien todistuksia, mutta ne ovat hieman erilaisia kuin mihin yleensä on totuttu:

”Minä viluistuin aina silloin tällöin. Päätin etsiä jotakin, joka estäisi minua vilustumasta enää. Kokeilin teidän homeopaattisia valmisteitanne ja nyt vilustun enää silloin tällöin.”

”Leikkasin veitsellä sormeeni haavan. Kun olin laittanut siihen laastarin ja ottanut mahtavia pillereitänne, haava parantui lähes täysin muu-

tamassa päivässä. Kunnon kamaa!”

”Tilasin tuotettanne hoitaakseni pientä flunssaani. Jo tilauspäivän iltana aloin voida paremmin. Kun tuotteenne saapui, olin lähes kokonaan parantunut!”

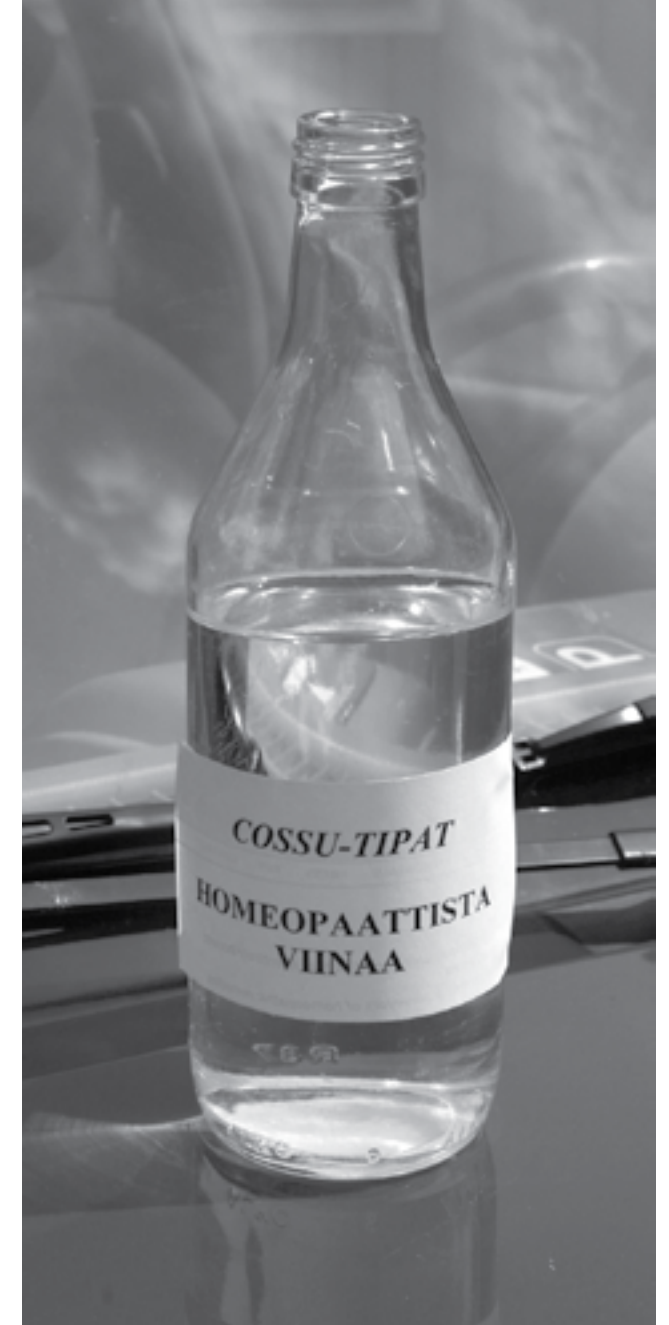
Yrityksen myymät homeopaattiset valmisteet maksavat 4,99 puntaa per kappale. Tilaus tehdään nettikaavakkeella, jossa tilaaja kertoo oireensa ja automaattianalyysi ehdottaa välittömästi jotakin määrättyä tuotetta, kuten vaikkapa: ”Natural Biochemic Quin. (100C).” Asiakkaita pyydetään huomioimaan, että yrityksen henkilökunta tutkii oireet tarkemmin ja saattaa vaihtaa automaattianalyysin ehdottoman valmisteeseen toiseen. Jos näin käy, yritys takaa, että vaihdettu tuote on vähintään yhtä vaikuttavaa kuin automaatin ehdottama. Huoleen ei siis ole aihetta.

Olette huijareita!

FairDeal Homeopathy on mainio ja hauska idea, huomiota herättävä tapa saada ihmiset kiinnittämään huomiota homeopatian järjestöihin perusteisiin. Mutta onko kyseessä vain joidenkin ilkkuristen skeptikkojen vitsi vai onko yritys oikeasti olemassa ja myykö se todella tuotteitaan?

Yrityksestä vastattiin sähköpostikyselyyn, että he todella myyvät homeopaattisia valmisteitaan. Myynti ei vielä käy niin reippaasti kuin he toivoisivat, mutta kuitenkin niin hyvin, että toimintaa aiotaan jatkaa myös tulevaisuudessa. Tarkkoja myyntilukuja yritys ei luonnollisesti voi paljastaa, mutta he epäilevät, etteivät suurimmat homeopaattisten valmisteiden myyjät ihan vielä kurki huolestuneina olkapäidensä yli. FairDeal odottaa, että kauppa alkaa käydä paremmin, kun heidän sivustonsa saavat mainintoja lehtiin *The Times*, *New Scientist* ja *Nature*.

Yrityksen vastauksessa kerrotaan myös, että he ovat saaneet reilun kaupan markkinoinnistaan tukku-kaupalla vihaisia kirjeitä homeopaattikollegoiltaan. Jotkut ovat syyttäneet

Skepsis on usein tarjonnut messuilla autoilijaystävällistä homeopaattista viinaa. Krapulan siitakin on joku joskus väittänyt saaneensa.

heitä jopa huijauksesta. Tämän takia he eivät uskalla paljastaa, keitä henkilöitä yrityksen takana on.

Toki saattaahan heidän vastauksensakin olla vitsi. Sen tietää vain kokeilemalla tilata tuotteita. Uskaltaisinkohan sanoa: suosittelen? En taida – menkää lääkäriin.

RISTO K. JÄRVINEN
LÄHDE: WWW.FDHOM.CO.UK

Miksi värioppimme perustuu aina vaan uskomustietoon?

Yleisesti pidetään itsestään selvänä, että eri kouluasteilla luonnontieteisiin kytkeytyvien oppiaineiden sisällöt pohjaavat empiiriseen tutkimustietoon. Samoin pidetään itsestään selvänä, että oppiaineksesta tulee aina karsia pois sellainen tietoinen, joka lepää uskomusten ja todistamattomien väittämien varassa. Miksi ei väriopetuksen kohdalla ole näin?

Väriopetuksemme perusteissa esitetyt ja opetuksen keskeiseksi sisällöksi hyväksytyt uskomusväittämät ovat avoimen ristiriitaisia havaittavan todellisuuden kanssa. On kuin hyväksyisimme väärennetyn rahan oikeana. Tilannetta voisi verrata siihen, että kemian opiskelijoilta edellytettäisiin arvosanaa vain alkemiasta tai tähtitieteen opiskelijoilta vain astrologiasta.

Tämä kritiikkitoiminta näkyy niin peruskoulussa, lukiossa kuin korkeammassakin koulutuksessa aina jatkotutkintoihin saakka. Kun värioppia lisäksi opetetaan mitä erilaisimpien yleissivistävien ja ammatillisten opintojen yhteydessä ns. läpivientiaineena, voivat perättömiin uskomuksiin perustuvan huuhaan seurannaisvaikutukset olla monella tapaa kauaskantoisia.

Internet tarjoaa valtavat mahdollisuudet paitsi tiedon, ikävä kyllä, myös mitä kummallisimman epätiedon levittämiseen. Ja jos tarjolla oleva tieto on vieläpä korkeakoulujen, yliopistojen tai viranomaisien (esim. Opetushallituksen) nettisivuilla, ei tiedon paikkansapitävyyttä yleensä osata epäillä.

Väriterapiat oma lukunsa

Mitä sitten pitäisi tehdä, kun väriopillista pötyä tarjoillaan eri lähteissä näyttävästi ja vieläpä erityisesti opettajien käyttöön? Onko niin, että väriopin katsotaan kuuluvan jotenkin (tieteel-

lisestä tiedosta poiketen) taiteellisiin "ismeihin" ja siksi sen teoreettiseksi selkänäjäksi kelpaa vaikkapa "höpsismi"?

Värejä on mahdoton tarkasti kuvailla sanallisesti. Tästä syystä värikäsitteiden ja -ilmiöiden esittelyssä on välttämätöntä käyttää värillisiä havainnekuvia. On ällistyttävää, että itseään päteväinä pitävät tahot tarjoavat väriopetukseen sellaista oppimateriaalia havainnekuvineen, jossa faktaa on vain nimeksi, mutta sekaan sotkettua uskomustietoa sitäkin enemmän. Lopputuloksena onkin sitten vain "fiktiota", jossa peruskäsitteistä alkaen kaikki on opetuskäyttöön kelvotonta "sillisalaattia". (Ks. esim. <http://www.oph.fi/etalukio/opiskelumodulit/kuvataide/kr/VARI11fr.htm> tai http://vanha.edu.utu.fi/tokl/tata/kuvataide/oppimateriaalia_colors.htm.)

Meillä on vuosikymmenet opetettu sellaista auktoriteetin aseman saavuttanutta "väriteoriaa", jonka avulla ei voida selittää uskottavasti arkielämässä kohtaamiamme väri-ilmiöitä. Taustalla kummittelee yhä vahvana fysikalistinen värikäsitys, jonka mukaan ihmisen värinäkö olisi jotenkin epäluotettava. Tuon käsityksen mukaan näemme ympäristön vääristämiä värejä, värillisiä illuusioita, väriharjoja, (ks. esim. http://www.cs.tut.fi/~ika/luentokalvot/Kalvot_Luento2.pdf). Tämä ei pidä paikkaansa.

Edellä mainitun fysikalistiseen värikäsitykseen perustuvan väriopin selitykset väri-ilmiöistä ovat aikansa eläneitä kehäpäätelmiä. Lisäksi aivan oma omalaatuinen ja arvelut-

tava lukunsa ovat fysikalistisen värikäsityksen tulkintaan perustuvat väri- ja kiviterapiat, joissa ns. luontaisterapeutit uskottelevat asiakkailleen värisäteilyn auttavan niin pienissä kuin vakavisakin kehon ja mielen vaivoissa ja sairauksissa – ja jopa pimeässä! (Ks. esim. <http://www.google.fi> hakusanalla väri- ja kiviterapia.)

Väri ei ole valon ominaisuus

Syvällisemmin värien näkemisen mekanismeihin ja uuteen tutkimustietoon perehtyneet tietävät, että värihavainto ei ole suoraan johdettavissa valon aallonpituudesta (ks. esim. <http://www.biomag.hus.fi/braincourse/L5.html#RTFTtoC16>).

Väri ei siis ole valon ominaisuus, vaikka **Isaac Newton** niin aikanaan oletti ja vaikka moni näin yhä uskoo. Väri ei ole luonteeltaan mitään fysikaalista, esimerkiksi maalia tai näkyvän valon säteilyenergiaa, vaan yksinomaan aivojen tulkintatyön tuotos, näköaistimus, johon vaikuttavat ratkaisevasti kohdevärin erilaiset ympäristötekijät, kuten väriä ympäröivät toiset värit. Varjot kuuluvat näihin tekijöihin myös erittäin merkittävällä tavalla. Tästä seuraa vääjäämättömästi, että väri on aina vain sitä, miltä se näyttää – ei muuta – näyttävätkä spektrometrit tai muut väri- ja valomittarit mitä tahansa.

Hallitsevan väriopin väittämiin kuuluu myös se, että toistensa vastaväreinä pidettyjen (esim. punainen ja vihreä) väriaineiden sekoituksesta syntyy neutraalia harmaata. Vastavärit ovat teorian mukaan toistensa täydennys- eli komplementtivärejä. (Ks. Itten 1987 s. 20-21.) Jos joku väittää saaneensa aikaan punaisen ja vihreän maalin sekoituksesta neutraalia harmaata, hän on tehnyt joko pahan virheen tai sitten hän puhuu vastoin parempaa tietoa tai sitten vain reilusti valehtelee.

Edes luonto ei osaa tehdä tätä vastaväritempua syksyisin punertuville lehville; punaisen ja vihreän sekoituksesta ei synny harmaata. Miksi ei? Siksi, että väriseoksen havainnointiin eivät osallistu siniseen valoon erikoistuneet näkösolut, joita aina tarvitaan harmaan aistimisessa. Tästä syystä sekoituksesta syntyy aina vain punavihreitä väriyhdistelmiä eli punertavan vihreitä tai vihertävän punaisia. Sanomme niitä tietenkin yleisesti ruskeiksi, likaisen ruskeiksi, oliivinvihreiksi jne. riippuen siitä kumpaa väriainetta nähdyssä seoksessa on enemmän.

Goethen värioppi on tieteellistä pötyä. Josef Raabe, 1814.

Jos kyseiset värit olisivat värivaloja, näkisimme silloin punertavankeltaista, keltaista tai vihertäväkeltaista.

Värin ulkonäön selittää vain ihmisen värinäköjärjestelmä, olivatpa näkökohteesta tulevan valon spektraaliset ominaisuudet syntyneet millä fysikaalisella keinolla tahansa.

Yksinkertaisia kokeita

Aiheesta kiinnostuneet ja kriittistä ajattelua harrastavat voivat tehdä yksinkertaisia kokeita sekoittamalla vaikkapa Miranol-maaleilla ja/ tai jollakin tietokoneen grafiikkaohjelmalla (Photoshop, FreeHand yms.) punaista (R) ja vihreää (G) väriä tai tutkimalla sivua www.varioppi.fi/aidot_opponentit. Koska väritelevision ja tietokoneen näytön ns. RGB-värinmuodostuksessa tavoitellaan ihmisen värinäön toimintaperiaatetta, voi grafiikkaohjelmaa käyttäen tutkia mainiosti muitakin väri-ilmiöitä.

Paitsi että Ittenin vastaväriteoriaa ei voida empiirisesti todentaa, myös vastavärikäsite on moniselitteinen. Kun keskustelussa käytetään ilmaisua vastaväri (= väriympyrän vastakkaisella puolella oleva väri), on keskustelijoiden välisen yhteisymmärryksen varmistamiseksi syytä heti

sopia, minkä järjestelmän vastaväreistä on puhe. Onko tarkoitus pohtia esimerkiksi Isaac Newtonin, **Otto Rungen**, **Johann Wolfgang von Goethen**, **Michel-Eugène Chevreul'n**, **Johannes Ittenin**, **Wilhelm Oswaldtin**, **Albert Munsellin**, **Heinrich Freilingin**, CIE:n, NCS:n vai jonkun muun järjestelmän vastavärejä. Väri-järjestelmiä erilaisine vastaväreineen on luotu moneen tarpeeseen.

Värijärjestelmistä yhtä eli Johannes Ittenin väriteoriaan perustuvaa järjestelmää on meillä Suomessa pitkään pidetty väriopetuksen "sementtiin valettuna totuutena". Itten perusteli oman väriteoriaansa pätevyttä kirjassaan *Värit taiteessa* (1987). Yhtenä kantavana ajatuksena hänellä oli värien keskinäinen sopusointu, joka edellyttää vastavärien yhteisesiintymistä tiettyjen harmonialakien mukaisesti: "[Fysiologi Ewald] Hering osoitti, että silmä ja aivot vaativat keskiharmaata tai muuten tasapaino särkyä." ... "Harmonian yleinen sääntö on johdettu ihmishavaintoon liittyvästä vastavärien säännöstä" (mts. 20). "Vastaväirilakia noudattamalla tehdään silmään täydellinen tasapaino" (mts. 49). "Väri-lait ovat ajattomia. Niiden pitävyys on tänään sama kuin aikaisemmin." (mts. 95).

Tieteellisen tiedon vaatimus on, että vain empiirisesti pitävä teoria voi selittää enemmän ja laajemmin erilaisia ilmiöitä kuin todistamattomiin väittämiin perustuva uskomustieto. Siksi olisi kai paikallaan olettaa, että myös kohtamiamme väri-ilmiötä selittävä taustateoria olisi empiirisesti pitävä. Johannes Ittenin värioppi ei kestä tieteellistä tarkastelua, vaan se on samanlaista pötyä kuin Goethen värioppikin – tosin markkinoitu taitavasti populaarimpaan pakettiin verhottuna.

Vaikka Ittenin vastaväriteorian väittämille ei löydy empiiristä näyttöä, ei teoriaa tai siihen nojaavan väriopetuksen oikeellisuutta ole silti liiemmin julkisesti epäilty. Tähän voi olla syynä yhtäällä tiedon puute, toisaalla älyllinen laiskuus väittämien testaamiseen tai tarjolla olevan tutkimustiedon soveltamiseen. Syynä voitaneen pitää myös sitä, että värioppia pidetään pitkälti humanistisiin tietesiin, ei luonnontieteisiin tukeutuvana oppiaineena.

Värioppiin tarvitaan uudet ja pitävät perusteet

Olivatpa syyt mitkä tahansa, on vastaväriteoriaan perustuvaa värioppia silti opetettu vuo-

sikymmeniä niin arkkitehdeille, insinööreille, ympäristö- ja tuotesuunnittelijoille, taiteilijoille ja opettajille kuin meille muillekin kaikilla kouluasteilla ja kaikissa koulumuodoissa ja ilman soraääniä. Vaikka näin on jatkunut jo pitkään, ei kyseinen huuhaa ole silti jalostunut millään muotoa empiirisesti kestävämmäksi faktaksi.

Ittenin teoriaharjoitusten äärellä ovat kymmenet opiskelijasukupolvet viettäneet vähäiset ja kallisarvoiset väriopin oppituntinsa ja varmaan viettävät jatkossakin, ellei tilanteeseen puututa päättäväisesti. Kansallinen ohjaus- ja valvontavastuu tästä kuuluisi ennen muuta opetusministeriölle. Oman vastuunsa saisivat toki kantaa myös korkeakoulut, yliopistot ja tietenkin Opetushallitus.

Opetusministeriö tekisi merkittävän kulttuuriteon, jos se ryhtyisi ylimpänä opetusviranomaisena viivyttämättä kaikkiin niihin toimiin, joilla koulujemme väriopetuksen sisältö ja taso nostettaisiin uudelle ja tieteellisiltä perusteiltaan kestäväälle pohjalle. Opettajankoulutuksesta vastaavien yliopistojen olisi myös syytä kriittisesti arvioida (tiedeyhteisöjen yleistä toimintatapaa noudattaen) omaa kriittisyyttään ja oman opetussisältönsä pätevyyttä hyvissä ajoin ennen seuraavaa lukuvuotta. Eikä tutkimuskaan olisi pahasta: väriopin oppihistorian vaiheista löytyy mielenkiintoisia aineksia ja kysymyksenasetteluja useankin tieteenalan tarpeisiin.

Myös väriasiiantuntijoina itseään pitävien olisi syytä tarkistaa ja päivittää värikäsityksensä oman uskottavuutensa kohentamiseksi ja ylläpitämiseksi. Tämä voi joidenkin ammattiharjoittajien kohdalla tietysti olla vaikeaa sillä, kuten tiedämme, kaikenlainen huuhaa kun myy niin hyvin.

Lähteet:

- Martti Huttunen (2005): *Värit pintaa syvemmältä*. WSOY, Porvoo.
- Veijo Virsu (1992): Goethen värioppi oli tieteellistä pötyä. Artikkel, *Yliopisto* 13/92, Helsinki.
- Johannes Itten. (1987): *Värit taiteessa*. Kustannus Oy Taide, Saksan Liittotasavalta.
- www.varioppi.fi

MARTTI HUTTUNEN
GRAAFINEN MUOTOILIJJA

Usko, toivo ja huijaus

ROHKAISUSTA JOHDATTELUN
KAUTTA PSYKOTERRORIIN

Hannu Lauerma

DUODECIM

Saatavana kaikista Skepsiksen tilaisuuksista hintaan 29 euroa tai tilaamalla osoitteesta: secretary@skepsis.fi

Kielteisen väitteen voi todistaa oikeaksi

Yleisen käsityksen mukaan kielteistä väitettä ei voi todistaa oikeaksi. Niinpä skeptikot ja tiedemiehet joutuvat alituisesti myöntämään, että Big Foot, Loch Nessin hirviö, avaruusoliot tai jopa jumala on olemassa.

Myötäilemään joutui myös *Skeptical*-lehden Michael Shermer Comedy Centralin *the Colbert Report* -ohjelmassa, kun isäntä Stephen Colbert hiillosti häntä Irakin joukkotuhoaseista. Niinpä Colbert pääsi toteamaan ohjelmassa, että niin kauan kuin jonkun olemassa olemattomuutta ei pystytä todistamaan, mihin tahansa voi uskoa.

Jopa *Jumalharha*-kirjan kirjoittaja Richard Dawkins sanoo kirjassaan, että on mahdotonta todistaa, että Jumalan olemassa olemattomuus olisi yleisesti hyväksytty tai todistettavissa oleva fakta – pelkästään siksi, että itse asiassa on mahdotonta aukottomasti todistaa minkään olemattomuutta.

Edellisen väitteen kanssa on vain yksi suuri ongelma. Arvatkaa kuinka monen ammattiloogikon mielestä on mahdotonta todistaa oikeaksi kielteistä väitettä? Vastaus on nolla.

Juuri näin, kielteisen väitteen voi todistaa oikeaksi, ja se itse asiassa käy helposti.

Ensiksikin, yksi logiikan laeista on *ristiriidattomuuden laki*. Sen mukaan yksikään väite ei voi olla

sekä totta että valhetta. Mikään ei voi olla samanaikaisesti totta ja epätotta. Ennen kaikkea tämä laki on todistettavissa. Sen pystyy johtamaan matemaattisesta tyhjistä joukosta käyttäen oikeaksi todistettavia päättelyn sääntöjä (säästän sinut tylsiltä yksityiskohdilta).

Toinen logiikan laeista on *todistettavissa oleva kielteinen väite*. Anteeksi kuinka? Eli todistimme juuri, että ei pidä paikkaansa, että logiikan lain mukaan kielteistä väitettä ei voida todistaa oikeaksi. Eli osoitimme oikeaksi juuri toisen kielteisen väitteen! Itse asiassa väite *kielteistä väitettä ei voi todistaa oikeaksi* on itsessään kielteinen ja jos pystyisit todistamaan sen oikeaksi, se ei olisikaan totta. Voi ei!

Kaiken lisäksi minkä tahansa väitteen voi esittää kielteisessä muodossa käyttämällä kaksinkertaisen kieltoa. Tämän lain mukaan mikä tahansa ehdotuksen "E" looginen vastine on ei-ei-E. Valitsepa väite, jonka luulet pystyväsi todistamaan todeksi. Oman olemassaolosi? Ainakin niin, että se riittää itsellesi. Sitten käyttäen edellä mainittua logiikkaa,

"Koska haluan uskoa avaruusoloihin, Loch Nessin hirviöön ja yksisarvisiin, kiistan kaikki väitteet, että niitä ei ole olemassa - huolimatta siitä, että todennäköisyys törmätä niihin on mikroskooppinen."

voit todistaa että et ole olemassa olematon. Onneksi olkoon, osoitit todeksi kielteisen väitteen. Mikä hienointa, voit käyttää samaa tekniikkaa mihin tahansa väitteeseen. Jos E on tosi, se ei ole epätosi.

Näin ollen voit helposti tehdä pätevän deduktiivisen päätelmän siitä, että yksisarvisia ei ole olemassa. Tässä esimerkki, joka hyödyntää päättelyssä *modus tollens'ia* (latinalainen vastine keinoille osoittaa joku oikeaksi kieltämällä se):

1. Jos yksisarvisia olisi ollut olemassa, fossiilijäänteet todistaisivat sen
2. Fossiilijäänteissä ei ole todisteita yksisarvisista
3. Johtopäätös: yksisarvisia ei ole koskaan ollut olemassa.

Jonkun mielestä edellinen väite saattaa olla turhan suoraviivainen, sillä enhän todistanut, että kaksi ensimmäistä väitettä olisi tosia. Minä vain väitin, että ne olisi totta, niin kuin ne ovatkin.

Toisaalta olisi paha virhe vaatia ketä tahansa osoittamaan kaikki perustelut todeksi. Miksi? Siitä syystä, että ainoa tapa osoittaa, että esimerkiksi yksisarvisista ei ole fossiilijäänteitä, olisi todistaa se oikeaksi. Näin ollen jokainen todiste pitäisi osoittaa oikeaksi, ja taas niiden todisteet, mistä syntyy loputon ketju, *ad infinitum*.

Päätös siitä, mitkä perustelut hyväksytään ja mille taas vaaditaan lisätodisteita, on epistemologien heiniä. Mutta yksi asia on varma: jos asioiden todistaminen vaatii, että lukematon määrä perusteluja osoitetaan ensin oikeaksi, emme saa todistetuksi yhtään väitettä, myönteistä tai kielteistä.

Ehkäpä ihmiset ajattelevat, että kielteisen väitteen perusteita ei pysty saaman päättelemällä niin aukottomaksi, ettei epäilykselle jää ollenkaan tilaa. Esimerkiksi joku saattaisi väittää, että Big Foot -jättiläisiä on etsitty kaikkialta maailmasta eikä niiden olemassaolosta ole löytynyt mitään todistetta. Näin ollen jättiläisiä ei ole koskaan ollut olemassa. Tämä on klassinen johtopäätös.

Joku toinen voi taas esittää vastaväitteen, että jättiläiset ovat erakkoja, ja saattavat piilotella lähimmässä puskassa; mitä ei voi kieltää (ennen kuin pusikko on todettu tyhjäksi). Ongelma ei olekaan se, etteivätkö johtopäätökset

antaisi meille varmuutta kielteisistä väitteistä (kuten esimerkiksi jättäjäisten olemassa olemattomuudesta), vaan se, että johtopäätökset eivät ole koskaan täysin tyhjentyviä. Jos kaikki nähdyt joutsenet ovat valkoisia, kaikki joutsenet ovat valkoisia – väite toimi juuri niin kauan kunnes Australiasta löydettiin musta joutsenlaji.

Päättelemällä saatu väite on luonnostaan vain todennäköinen, mutta ei varma johtuen sen perusteista. Olisikin parempi jättää päättely omaan arvoonsa, sillä siitä ei missään nimessä saada varmoja tuloksia. Miksi luulet että aurinko nousee huomenna? Ei siksi, että olisit nähnyt sen (eihän tulevaisuutta voi nähdä), vaan siksi, että niin on aina tapahtunut. Miksi oletat, että keittiön hanasta tulee vettä suklaan asemesta? Entä miksi uskot löytäväsi kotisi sieltä mistä lähdit? Vain siksi, että menneisyydessä on aina ollut näin. Toisin sanoen, käytämme menneisyyteen perustuvaa päättelyä elämän kaikilla osa-alueilla.

Niin kuin **Bernard Russell** on joskus huomauttanut, kana, joka olettaa saavansa ruokaa maajussin nähdessään, koska näin on aika käynyt, yllättyykin ikävästi kun illallisen asemasta hänestä itsestään tulee illallinen. Jos kana ei sortuisi moisiin oletuksiin, maanviljelijän teot olisivat joka kerta yllätys.

Miksi ihmiset ovat edelleen sitä mieltä, ettei kielteisistä väitteistä voi todistaa oikeaksi? Uskon, että se johtuu kahdesta asiasta: (1) pettymys siitä, että johtopäätökset eivät olekaan pitäviä

ja (2) epätoivoinen tahto jatkaa uskomista omiin uskomuksiinsa, vaikka kaikki todisteet olisivatkin niitä vastaan. Samasta syystä ihmiset uskovat avaruusolioihin, vaikka lentävät lautaset ovat vuorollaan osoittautuneet joko säähavaintopalloiksi, suihkukoneiksi, komeetoiksi tai humalaisten silmien harhoiksi. Kielteisistä väitteistä ei voi todistaa oikeaksi! Ei voida todistaa, ettei avaruusolioita olisi olemassa! Joka tarkoittaa: väite avaruusolioista on induktiivinen ja siten kiistanalainen. Koska haluan uskoa avaruusolioihin, kiistan kaikki väitteet siitä, että niitä ei ole olemassa, huolimatta siitä, että todennäköisyys törmätä niihin on mikroskooppinen.

Jos kiellämme induktiiviset argumentit vain siksi, että ne ovat todennäköisiä vaan eivät varmoja, olemme hukassa. Erheen mahdollisuudesta huolimatta, päättely on elintärkeää elämän jokaisessa käänteessä, arkipäivän asioista tiukkaan tieteeseen. Ilman päättelyä tietäisimme maailmasta ainoastaan, mitä kulloinkin pystymme havaitsemaan. Puutteistaan huolimatta meidän soisi käyttävän päättelyä muodostamaan niin kielteisiä kuin myönteisiäkin käsityksiä.

Kielteisen väitteen voi todistaa oikeaksi – samalla tavalla kuin mitä tahansa muutakin.

STEVEN D. HALES

LÄHDE: THE EMAIL NEWSLETTER OF THE SKEPTICS SOCIETY, 5.12. 2007

KÄÄNNÖS: ANTTI KOSKENROUTA

Tee hyvä työ: lahjoita Nils Mustelinin Rahastolle

Rahaston tarkoituksena on antaa taloudellista tukea Skepsiksen toimialaan liittyvään tieteelliseen työhön ja julkaisutoimintaan. Rahastoa hoitaa Skepsis ry:n hallitus, joka kutsuu 3-5 henkilöä rahaston johtoryhmään. Rahaston kartuttaminen tapahtuu lahjoituksilla, yhdistyksen talousarvion ulkopuolisilla tilapäisillä tuloilla, rahaston pääoman vuotuisella korolla ja yhdistyksen hallituksen päätöksellä yhdistyksen muista varoista tai ylijäämistä.

Rahaston tili: Aktia 405529-2108216.

Skeptikon ennustuslinja

Yleisössä oleva nainen pyytää korokkeella istuvalta meediolta neuvoa. Hänen poikansa on kadonnut. Korokkeella oleva ennustaja osaa antaa tietoa pojan kohtalosta: poika on kuollut ja ruumis on jossain metsäisellä alueella. Hän kertoo vielä kuvauksia murhaajasta. Tämä johtaa siihen, että sadat vapaaehtoiset auttavat ruumiin etsimisessä. Ruumista ei löydy.

Kaikkien yllätykseksi poika ilmestyy takaisin kuolleista neljä vuotta myöhemmin.

Toisessa tilaisuudessa samalta ennustajalta kysytään uusi kysymys. Eräs mies haluaa tietää, mitä hänen syöpää sairastavalle ystävälleen tapahtuu. Vastaus on, että ystävällä on nyt menossa vaikea kausi, mutta hänellä on vielä monta iloaista vuotta edessä.

Miehen ystävä kuolee syöpään parin kuu-kauden kuluttua.

Kolmas informaatiopalaveri ei mene sen tarkemmin. Naiselta kysytään jälleen neuvoa kadonneen tytön löytämiseksi. Nainen saa tietoa henkimaailmasta ja kertoo tytön olevan hengissä, mutta eri osavaltiossa. Hän kuvailee lähtemisen syyksi hermoromahdusta.

Jälleen tosiasiat saapuvat nolaamaan meedion. Kyseinen tyttö oli tapettu ja haudattu kotikaupunkiinsa. Kaikkein hämmästyttävimpänä asiana selvisi, että tytön tappanut mies istui siinä samaisessa yleisössä, jolle nainen kertoi henkimaailman tietotoimistosta saamiaan kuvauksia tapahtumista.

Samaisen naisen kotimaata kohtaa lähihistorian suurin terroriteko, joka aiheuttaa tragediata kymmenille tuhansille ihmisille. Naisen pitäisi olla ennustaja, mutta hän ei kykene saamaan terrori-iskusta mitään ennakkotietoa. Hän selittää kaiken jälkepäin toteamalla, ettei hän voi nähdä asioita, jotka on tarkoitettu tapahtuvaksi.

Meedio on onnistunut jatkamaan uraansa kaikista edellä mainitun kaltaisista mokista huolimatta. Mokia löytyisi lisää, mutta Skeptikko-lehteä ei vielä paineta yli 500-sivuisena järkäleenä. Vaikka asiakkaalle ilmoitetut tiedot ovat lähes aina ”hieman” pielessä, se ei tunnu häiritsevän niitä uskollisia, jotka maksavat satoja dollareita yhdestä sessiosta.

Mikä on meedion vastuu? Ihana vastaus on, ettei vastuuta ole. Asiakkaan pitäisi tietää, että meedion antama tieto on tarkoitettu vain viihdetarkoituksiin.

Tässä olisikin mitä oivallisin tilaisuus saada ylimääräistä rahaa. Meedion ei tarvitse todistaa millekään taholle, että hän pystyy siihen, mitä mainostaa. Kaikki, mitä hän löpöttää luuriin (2€/min plus pvm), on vain viihdettä. Jos asiakas ei löydäkään sitä tummaa muukalaista, joka vie hänen sydämensä, niin eihän se ole ennustajan vika. Kunhan enemmistö asiakkaita tuntee saavansa jotain hyötyä, niin bisnes voi jatkua pitkään.

Usein selvänäkijä, ennustaja ja reikihoitaja antaa suurimman avun olemalla se, joka kuuntelee ihmistä silloin, kun muut eivät sitä tee. Asiakas saa apua siitä tunteesta, kun joku osoittaa olevansa tietoinen toisen olemassaolosta. Kaupan päälle tarjotut ystävälliset neuvot tuovat vielä lisää hyvänolon tunnetta.

Tämä ei anna oikeutta käyttää hyväksi ihmisten epätoivoa ja halua tietää, mitä heidän rakkailleen kuuluu. Mutta toisaalta, minä haluan uuden auton. Siksi aion perustaa Skeptikon ennustuslinjan, jolla tarjotaan takuuvarmasti vain tilastollisesti todennäköisimmät yleistyset, jotka ovat samat kaikille soittajille.

JUHA LEINIVAARA

IHME JUTTUJA

Dimitri Nabokov päätti, ettei toteuta vuonna 1977 kuolleen kuuluisan kirjailijaisänsä viimeistä tahtoa ja polta hänen kesken jäänyttä viimeistä käsikirjoitustaan *The Original of Laura*, vaan julkaisee sen. Päätös perustui keskusteluun pojalle ilmestyneen Vladimir Nabokovin haamun kanssa. Vladimirin haamu oli kertonut Dimitrille, että hän saa tehdä käsikirjoituksen kanssa mitä tahtoo. Haamu myös vinkkasi, että kyseisellä teoksella kannattaisi samalla tehdä rahaa.

NEWSER.COM 29.2.

Amerikkalaisella koulupojalla on erikoinen kyky. Mihin tahansa tietokoneeseen hän koskee, se menee täysin sekaisin. 12-vuotias Joseph Falciano on saanut lempinimen *Magneto Man* eli *Magneettimies*, kertoo brittiläinen *Metro*-lehti. Asiantuntijat eivät tiedä, mistä ilmiö johtuu. Syynä saattaa olla poikkeuksellisen suuri staattisen sähköni eli hankaussähköni määrä. "Outoja juttuja alkaa tapahtua heti, kun hän pääsee koneelle", tietotekniikan opettaja Marie Yerdon kertoi. "Luulen, että se liittyy hänen kehonsa kemialliseen koostumukseen", opettaja arveli.

ILTA-SANOMAT 11.3.

Vuosi vuodelta suosittu *Big Brother* -kisa palaa Suomessa televisioihin jälleen syksyllä. Luvassa on hieman tuttua ja paljon uutta. - - - Uudella kaudella merkittävässä roolissa ovat tähtikartat ja astrologia. Tähtikuvioita tuijotellaan jo rekrytointivaiheessa ja asukkaiden valintaan osallistuu ihka oikea astrologi!

VIHDE.MTV3.FI 11.3.

Laulaja Robbie Williams aikoo tuhlata yli kolme miljoonaa euroa ufojen havaintoasemaan. Williams on viihtynyt arizonalaisella havaintoasemalla vapaa-aikansa, ja aikoo nyt rakentaa oman vastaavan, jotta voisi tutkia lentäviä lautasia aina halutessaan. "Minä olen vakavissani ja haluan tutkia asiaa. Lopetan pop-laulajan urani ja alan kokopäiväiseksi ufotutkijaksi", Williamsin väitetään sanoneen. Williams uskoo nähneensä ufoja jo kolmesti. "Olin makaamassa aurinkotuolissani eräänä iltana. Yhtäkkiä

yläpuolellani oli neliönmuotoinen alus, joka kulki ohitseni hitaasti ja kiiruhti sitten matkoihinsa."

ILTA-SANOMAT 13.3.

Mikko Kivinen on tunnettu laihduttaja: "Onnistuuhan se laihduttaminen näkkileipäkuurillakin. Paino putoaa rajusti ja tulee nopeasti takaisin." Nyt Mikko Kivinen pudottaa painoaan Tonalinin avulla. Reilussa puolessa vuodessa rasvaa on hävinnyt siirtymällä kalorittomiin ruokajumiin ja välttämällä rasvaisimpia ruokia. Kokeile sinäkin.

HTTP://WWW.TONALIN.FI/LAIHDUTTAJILLE.HTML

Ohjaaja-näyttelijä Mikko Kivinen on innoissaan Lapinlahden lintujen paluusta. Hän kertoo, että miehet aikovat tehdä konserttikiertueen ensi vuonna. Ja nyt Kivinenkin jaksaa rundeilla paremmin. "Olen laihtunut vuoden aikana 30 kiloa. Laihtuminen alkoi 12. tammikuuta viime vuonna ja kilot ovat pudonneet siksi, että jätin oluen juonnin. Toki vaihdoin ruokavalion myös kevyempään, mutta oikeastaan en ole paljon muuta tehnyt."

ILTA-SANOMAT 14.3.

Italian poliisi on julkistanut videokuvaa ryöstäjästä, jonka se uskoo hypnotisoivan supermarkettien kassatyöntekijöitä. Ryöstäjä saa hypnoosin avulla uhrinsa luovuttamaan kassan rahat itselleen. Jokaisessa tapauksessa viimeinen asia, jonka ryöstön uhri muistaa, on mies kumartumassa hänen ääreensä ja sanomassa: "Katso syvälle silmiini." Kun uhrin heräävät, he huomaavat kassan olevan tyhjä. Rikollinen muistuttaa ulkonäöltään Irakin edesmenneitä diktaattoria, Saddam Husseinia.

ILTA-LEHTI 21.3.

Meedio Dean "Midas" Maynard väittää, että uusi James Bond -filmi *Quantum of Solace* on kirottu, koska sen on tarkoitus tulla ensi-iltan Halloween-juhlahyppänä. Hän vaatii ensi-illan vaihtamista tai muuten kuvauksiin liittynyt huono onni saattaa lisääntyä. - Elokuvan kuvauksissa tapahtui kolme autokolaria vain viiden päivän sisällä ja lisäksi erästä teknikkoa puukotet-

tiin riidan yhteydessä, hän perustelee elokuvan yllä olevaa kirousta ja lupaa pyydettyä auttaa Bondia näyttelevää Daniel Craigia ja koko tuotantoryhmää. Hintaa palveluksistaan meedio ei kerro.

WWW.BREAKINGNEWS.IE/ARCHIVES 13.5.

Toistakymmentä ihmistä sai surmansa Länsi-Keniassa, kun raivostunut väkijoukko poltti heidän kotinsa. Väkijoukon mukaan kuolleet olivat noitia, jotka piti tappaa polttamalla, kertoivat viranomaiset keskiviikkona. Kisiin alueella paikalliset uskomukset elävät edelleen vahvana.

ILTA-SANOMAT 21.5.

Suomen luontaistuoteala on joutumassa Lääkelaitoksen omavaltaisen toiminnan uhriksi. Viranomaisen on ryhtynyt kansallisella linjauksella luokittelemaan useissa muissa EU-maissa vapaasti kaupan pidettyjä rohdosvalmisteita vain apteekkien myytäväksi. - - - Luontaistuotealan Keskusliitto tulkitsee Lääkelaitoksen toiminnan loukkaavan suomalaisen kuluttajan valinnan vapautta ja vaikeuttavan kansalaisten terveyden edistämistä itsehoidollisin keinoin. - - - Luontaistuotealan Keskusliiton tietojen mukaan Lääkelaitos on ainoa Euroopan yhteisön alueen viranomaisen, joka on lähtenyt luokittelemaan aikaisemmin vapaasti myytäviä rohdoksia pois vapaasta kaupasta. Luontaistuotealan Keskusliitto tekee Kilpailuvirastolle toimenpidepyynnön Lääkelaitoksen kansallisen linjan kielteisistä vaikutuksista rohdosten vapaaseen kauppaan. Kilpailuviraston toimenpidepyynnön lisäksi Luontaistuotealan Keskusliitto ryhtyy keräämään kansalaisadressia kuluttajien valinnan vapauden puolesta.

HTTP://LUONTAISTUOTEALA.FI 9.6.

Tunnistamattoman lentävän esineen epäillään törmänneen romanialaiseen hävittäjään, kertoo *metro.co.uk*. Uutisen mukaan maan puolustusjohto on tutkinut väitteitä, joiden mukaan romanialainen Mig 21 -hävittäjä törmäsi ilmassa toistaiseksi tunnistamattomaan kohteeseen Transylvanian yllä maan pohjoisosassa viime vuoden puolella. Raportin mukaan törmäys vaurioitti koneen ohjaamon kuomua. Lehden mukaan puolustusministeriö toteaa, ettei kyseessä ole törmäys lintuihin, jähän tai pieneen meteoriittiin, jotka ovat yleisimmät aiheuttajat törmäyksille. - Voimme suurella varmuudella sanoa sen, mikä se ei ainakaan ollut. Sen si-

jaan emme tiedä mikä se oli, toteaa komentaja Nicolae Grigorie. Lehden mukaan törmäys talletui koneen videokameralle.

WWW.UUSISUOMI.FI 12.6.

Ulsterin yliopiston emeritusprofessori Richard Lynn on herättänyt kiivasta keskustelua Britanniassa väitteillään, että älykkyys vähentää uskon merkitystä paitsi yksilölle myös kokonaisille yhteiskunnille. Lynnin mukaan viime vuosisadalla kiihtynyt länsimaisten yhteiskuntien maallistuminen on yhteydessä keskimääräisen älykkyysosamäärän kasvuun. Professorin mukaan uskonnollisuus väheni ja keskimääräinen älykkyys lisääntyi 137 kehittyneessä maassa 1900-luvulla. Lynn perustelee väitettään muun muassa sillä, että arvostetun Royal Society -tiedeseuran jäsenistä vain reilu kolme prosenttia ilmoittaa olevansa uskossa, kun Britannian koko väestön keskuudessa osuus on liki 70 prosenttia. Akateemisessa maailmassa Lynchin johtopäätöksiä on arvosteltu turhasta yksioikoisuudesta. Lynn on aiemmin herättänyt keskustelua älykkyuden yhteydestä sukupuoleen ja etniseen taustaan.

HELSINGIN SANOMAT 12.6.

Hollantilaisten tilastotieteilijöiden mukaan huonon onnen päivänä pidetty perjantai 13. on itse asiassa turvallisempi päivä kuin perjantait keskimäärin. CVS-vakuutuslaitosten tutkimuksen mukaan epäonniseksi otaksuttuna päivänä raportoidaan vähemmän onnettomuuksia, tulipaloja ja varkauksia kuin muina perjantaina. "Minun on vaikea uskoa, että ihmiset olisivat tarkoituksellisesti varovaisempia tai pysyisivät kotona huonon onnen päivänä", kertoo CVS:n analytikko Alex Hoen vakuutusalan *Verzekerd*-lehdessä. "Tilastojen mukaan autolla ajaminen 13. perjantaita on hieman turvallisempaa kuin tavanomaisena perjantaina." Viimeisen kahden vuoden aikana hollantilaiset vakuutuslaitokset ovat raportoineen perjantaisin tapahtuvan keskimäärin 7 800 liikenneonnettomuutta, mutta kun perjantai osuu 13. päivälle, luku on 7 500. Vaikka onnettomuuksien määrä oli vähäisempi, menetysten rahallinen arvo oli kuitenkin hieman korkeampi kuin tavallisina perjantaina.

WWW.REUTERS.COM

Kummituksia kuvissa

Melvyn Willinin kirja *Ghosts Caught on Film* esittelee 67 valokuvaa, joissa saattaa olla jotakin paranormaalialia. Kirjoittaja myöntää, että osa kuvista on huijauksia tai satumalta syntyneitä mystisiä otoksia, mutta jos vain yksikin kirjan kuva jää vaille rationaalista selitystä, on kirjoittajan mukaan olemassa mahdollisuus, että kummituksia on olemassa ja niistä on saatettu ottaa valokuvia.

Kirjassa on kummituskuvia aina valokuvauksen alkua ajoilta nykypäivän digikuviin saakka. Vanhemmista valokuvista ja niiden negatiiveista on kirjan esipuheen kirjoittaneen kliinisen kriminologian emeritus professori **Donald Westin** mukaan helpompi löytää merkkejä huijauksesta kuin digiajan kuvista. Myös Westin mukaan kuuma kysymys on se, voiko kaikkia kirjan kuvia selittää järjellä. Hän kiittää Melvyniä avoimesta mielestä ja ammattimaisesta skeptisestä asenteesta.

Jokaisen kuvan kohdalla Melvyn kertoo käyneensä läpi seuraavan sarjan kysymyksiä:

- Onko kuva tahallinen väärennös?
- Syntyikö kuva satunnaisesta virheestä fil-

Vuonna 1869 otettu kuva, jossa presidentti Abraham Lincolnin leski näyttää tapaavan kuolleen miehensä. Kuva nosti aavekuvaaja William H. Mumlerin maailmanmaineeseen. Hänet tuomittiin kuvahuijauksista vankeuteen ja hän kuoli köyhyydessä 1884.

missä tai sen kehityksen aikana?

- Käyttikö kuvaaja tarkoituksellisesti muita ihmisiä tai lavasteita lopputuloksen saavuttaakseen?

- Voiko kuvan selittää toistettavalla ja yleisesti ymmärrettävissä olevalla valoilmioilla tai linssin edessä tapahtuneella häiriöllä?

- Esittääkö kuva poikkeavaa ilmiötä, jota ei vielä ymmärretä?

- Esittääkö kuva ainutlaatuista paranormaalialia ilmiötä, jota emme ymmärrä?

Perhekuvasa leijuva haamu, jota kukaan ei kuvaushetkellä muista nähneensä. Luultavasti ohikulkija, jonka jalat ovat piilossa tukipaalun takana.

- Jos uskon, että kuvassa esiintyy paranormaalialia ilmiö, voimistaako tämä minun uskoani uskontoon, avaruusoloihin tai muihin parapsykologisiin ilmiöihin?

- Olenko ehdottomasti vakuuttunut siitä, että olen löytänyt oikeat vastaukset edellisiin kysymyksiin?

Mihin sinä uskot?

Kirjoittajan ns. skeptisyydestä huolimatta kuvanalyysissä jätetään lähes aina ovi auki myös selittämättömälle puolelle. Kaupallisista syistä? Kuuluisa, kahden nuoren tytön vuonna 1917 ottama kuva Cottingleyn tanssivista keijuista paljastui varmasti väärennökseksi vasta 60 vuoden päästä niiden julkaisusta, kun toinen serkuksista tunnusti heidän huijanneen kaikkia. Kirja toteaa tästä: "Paljastuksista huolimatta eräät ihmiset uskovat edelleen keijuihin – niin kuin luultavasti tiedät itsekini."

Se, että kirjassa ylipäätään kerrotaan myös skeptisiä ajatuksista kuvista, on hyvä asia, mutta jossakin vaiheessa aina avoimet ovet myös

Cottingleyn keijukaisiin uskoi jopa Arthur Conan Doyle – keijujen kuvat oli liitetty valokuvaan Arthur Sheppersonin kirjasta *Princess Mary's Gift Book*.

muille selityksille alkavat ärsyttää. Eräässä kuvassa vuodelta 1959 **Mabel Chinnery** ja hänen miehensä ovat juuri käyneet vaimon äidin haudalla. Hautausmaalta lähtiessään Mabel ottaa kuvan miehestään, joka istuu yksin autossa. Kun kuva kehitetään, kuvaushetkellä tyhjällä

takapenkillä näyttää istuvan Mabelin äiti.

Kirjoittaja epäilee huijausta, tuplavalotusta. Syitä on monia, esimerkiksi kuolleen äidin ikkunasta näkyvä hahmo on liian lähellä etupenkkiä istuakseen takapenkillä. Silti kirjoittaja tuo esiin vaihtoehdon, että vaikka kuva ei ole uskottava, niin sitä ei välttämättä ole tarkoituksellisesti väärennetty, vaan Mabel on ehkä vain "piirtänyt" kuolleen äitinsä valokuvaan mielensä voimien avulla.

Kirjan kannen kuva kertoo kuuluisasta Hampton Court Palacen aaveesta, joka jäi turvakameran filmille lokakuussa 2003. Skeptikoiden mukaan kyseessä ei ole kummitus eikä linnan aikaisempi asukki Englannin kuningas **Henrik VIII**, vaan aikakauden asuun pilailumielessä pukeutunut linnan opas. "Mihin sinä uskot? Onko joka kysymykseen olemassa looginen vastaus vai onko edessäsi kuva, joka todistaa kummitusten olemassa olon?", kirja kysyy.

Niin tai näin, kyseessä on erittäin viihdyttävä kirja, myös skeptikoille.

GHOSTS CAUGHT ON FILM. PHOTOGRAPHS OF THE PARANORMAL. MELVYN WILLIN, DAVID & CHARLES LIMITED, 2007.

RISTO K. JÄRVINEN

Lentomekaanikko Freddy Jackson kuoli koneen propelliniskuihin vuonna 1919. Tässä kaksi päivää hänen kuolemansa jälkeen otetussa kuvassa hän on edelleen mukana – vasemmalla ylävin neljännen miehen pään takana. Kuva on otettu hänen hautajaispäivänään. Ehkä Freddy ei tiennyt kuolleensa.

Mabel Chinneryn äiti on ilmestynyt kuvaan, mutta näyttää mieheltä ja istuu väärässä paikassa: ei etu- eikä takapenkillä, vaan jossakin huijaukseen viittaavassa välitilassa.

Ihmeellinen maailma

Risto Selin

Skeptikon tietosanakirja

Kirja vie lukijansa paranormaalien ilmiöiden ja outojen oppien maailmaan. Sen hakusanat tarjoavat kriittistä tietoa parapsykologiasta, ufologiasta, astrologiasta ja monista muista aiheista.

- Lähes 500 hakusanaa: Atlantis, Barnum-efekti, Cereologia, Demoni...
- Pitkiä kirjoituksia, lyhyitä määritelmiä.
- Erittäin kattava kirjallisuusluettelo.
- Suomen ensimmäinen skeptinen hakuteos.
- 326 sivua. Hinta 19 e (+ postikulut).
- Julkaisija: Skepsis ry, Helsinki.
- Kustantaja: Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry.

Saatavana kaikista Skepsiksen tilaisuuksista tai tilaamalla osoitteesta:

Anna-Liisa Räihä
Borgströminkuja 1 B 19
00840 Helsinki.
Puh. (09) 698 1976
Sähköposti: secretary@skepsis.fi

Syyskuun 11. ja koulufysiikan perusteet

Skeptikko-lehden numerossa 1/2008 oli **Erik Mantereen** (EM) kirjoittama artikkeli ”Syyskuun 11. ja oudot salaliittoteoriat”. Siinä kirjoittaja tuo esille mielipiteensä lentokonekaappauksista sekä hyökkäyksistä World Trade Centeriä (WTC) ja Pentagonia vastaan, jotka tapahtuivat vuonna 2001. Samasta aiheesta EM on tehnyt aikaisemmin seminaarityön Tampereen yliopistossa.

Aihe on kokonaisuudessaan laaja, ja siitä on tapahtuman jälkeen kirjoitettu lehtiin ja Internetiin hyvin paljon. Tapahtumaa ei juuri voi tyhjentävästi käsitellä yhden seminaarityön tai lehtiartikkelin puitteissa. EM on artikkelissaan keskittynyt muutamiiin yksityiskohtiin, joihin hänellä näyttää oman käsityksensä mukaan oleva hyvät vastaukset. Joitakin kysymyksiä hän käsittelee vain ohimennen tai ei lainkaan. Tämä on looginen tapa saada omat näkemyksensä esiin rajoitetussa tekstiillassa. Näin mekin teemme.

Kaikista EM:n artikkelin väitteistä emme halua kiistellä. Esimerkiksi, on toki mahdollista, että **Mohammed Attan** johtama arabiryhmä olisi esittänyt tapahtumassa ulospäin näkyvää osaa, ja tapahtumalla saattaa olla jonkinlainen yhteys **Osama Bin Ladeniin**. Arabiryhmä on mahdollisesti saattanut kaapata neljä lentokonetta tarkoituksenaan törmätä niiden kanssa USA:n merkittävimpiin rakennuksiin. Tämä kysymys ei ole varsinainen kiistan aihe. Mutta meidän mielestämme tapahtumaan liittyy myös muita puolia, jotka asettavat asian aivan toisenlaiseen valoon kuin EM:n artikkelissa.

Lyhyitä romahdusaikoja ei voida saavuttaa mitenkään

Meidän kantamme lähtee useimmille tutuista koulufysiikan perusteista. Miettikää tätä: *kaksi* lentokonetta törmää kumpikin ”omaan” pilvenpiirtäjänsä, mutta *kolme* pilvenpiirtäjää romahtaa. Romahdusten väitetään syntyneen tulipalojen aiheuttaman kuumuuden seurauksena ja myös osittain törmäysten seuraukse-

na. Kuitenkaan ei koskaan aikaisemmin eikä myöhemmin ole teräsrakenteinen pilvenpiirtäjä romahtanut tulipalon seurauksena.

11.9.2001 romahti kolme WTC:n pilvenpiirtäjää kiihtyvyydellä, joka lähestyy vapaan pudotuksen kiihtyvyyttä. Lentokoneet törmäsivät 417 metriä korkeisiin pilvenpiirtäjiin WTC-1 ja -2, jotka noin tunnin kestäneiden tulipalojen jälkeen romahtivat noin 15 sekunnissa alas asti. Seitsemän tuntia myöhemmin romahti 174 metriä korkea rakennus WTC-7. Romahdus kesti 6,5 sekuntia. Rakennus sijaitsi runsaan sadan metrin päässä lähimmästä aikaisemmin romahtaneesta tornista ja romahti silti.

Virallisen selityksen mukaan tulipalot heikensivät teräsrakenteiden lujuutta niin, että pilvenpiirtäjät romahtivat suurella nopeudella. Jos ajatellaan, että romahduksiin riittävät lämpötilat olisi todella saavutettu, alkaisi romahdus heikoimmasta kohdasta. Mutta heikoimmassakin kohdassa olisi pystysuorilla teräspilareilla jäljellä lähes sadan prosentin lujuus, joka ei salli romahdukselle juuri minkäänlaista kiihtyvyyttä.

Heikoimmassa kohdassa tapahtuva puristuminen paksuntaa pilaria, jolloin sen kantokyky kasvaa niin, että romahdus pysähtyisi alkuunsa. Tarvittaisiin lisää lämpöä, jotta samanlainen nitkahdus toistuisi. Pilvenpiirtäjän romauttaminen alas asti kuumentamalla veisi paljon aikaa (ja suunnattomasti lämpöenergiaa), eikä havaittuja lyhyitä romahdusaikoja voida saavuttaa mitenkään. Täytyy ottaa vielä huomioon, että pilvenpiirtäjien pystypilarit oli tehty rakenneteräksestä, joka on niin sitkeää, ettei pilareita voi katkaista yläpuolisella voimalla eikä iskulla¹.

Me skeptikot emme usko ihmeisiin

WTC:n romahduksia tutkiva USA:n viranomaisen National Institute of Standards and Technology (NIST) on tehnyt WTC-1 ja -2 rakennuksille laajan tietokonesimulaatioon perustuvan tutkimuksen tulipalojen aiheuttamista lämpötiloista, mutta ei ole selittänyt itse romahdustapahtumaa. WTC-7 -rakennuksen romahduk-

sesta NIST ei ole pystynyt selittämään mitään. Se on useita kertoja lykännyt raporttiaan WTC-7 -tornista aina vaan myöhemmäksi. Viimeisin lupaus on, että NIST antaa raporttinsa tämän vuoden elokuussa. Se jää nähtäväksi.

Fysiikan professori **Steven E. Jones** on kirjoittanut lukuisia artikkeleita WTC-rakennusten ongelmavyyhdistä. Lukija voi tutustua hänen kirjoituksiinsa vaikka aloittamalla artikkelista *Fourteen Points of Agreement with Official Government Reports on the World Trade Center Destruction*.² Kirjoituksessaan Jones esittää todisteita siitä, että WTC-torneissa on ollut hyvin korkeita lämpötiloja. Lämpötilat olivat huomattavasti korkeampia kuin missään virallisissa selvityksissä on oletettu. Tämä seikka johdattaa ajatukset termiittiin. Se on alumiinin ja rautaoksidin seos, joka palaa korkeassa lämpötilassa (n. 2500 °C).³ Sen avulla voidaan sulattaa terästä. Termiitistä on olemassa myös tehokkaampia versioita.

Meitä kiinnostaa erityisesti WTC-7, sillä samaa korkeusluokkaa olevia rakennuksia on aikaisemmin purettu räjäytysmenetelmällä, ja niistä on olemassa esimerkkejä. Lisäksi rakennuksen romahdusta ei virallinen taho ole pystynyt selittämään. WTC-7 -tornin romahdus oli sen näköinen ja romahdusaika niin lyhyt, että pelkästään tulipalojen seurauksena se olisi fysiikan lakien mukaan ihme. Kun me skeptikot emme usko ihmeisiin, on meidän ajateltava, että jokin antoi romahdukselle symmetrisyyttä ja lisävauhtia.

WTC-7 -rakennuksen romahdus muistutti niin täydellisesti normaalia purkamista räjäytysmenetelmällä (Controlled Demolition), että me pidämme sitä romahduksen todellisena syynä. Poliittisista syistä NIST ei halua tätä hyväksyä, vaan etsii epätoivoisesti muita selityksiä. Sen seitsemän vuoden etsintä jatkuu...

Hankkeelle tarvittiin rakennuksen isännän lupa

EM esittää kirjoituksessaan, että räjähdysten ääniä ei kuulunut. Termiitti ei aiheuta räjähdystä vaan terästä sulattavan kuumuuden. Toisaalta useat silminnäkijät ovat kertoneet havainneensa räjähdysääniä.⁴

Jotta rakennus voitaisiin romauttaa räjäyttämällä, tarvitaan alan asiantuntijoita, rakenteen (ja rakennepiirustusten) tuntemista, sisäänpääsy rakennukseen sekä aikaa asen-

KESKUSTELUA

taa räjähteet ja sytytyslangat. Kaiken kaikkiaan hankkeelle tarvitaan rakennuksen isännän lupa.

Tässä kuvaan astuu **Larry Silverstein**, henkilö, joka oli vuokrannut koko WTC:n rakennuskompleksin itselleen kahdeksan viikkoa ennen tapahtumaa. Rakennuskompleksia koskeva vakuutus sopimus ei aluksi kattanut terroristihyökkäyksen aiheuttamia vahinkoja, mutta Silverstein ehti laajentaa vakuutuksen kattamaan myös terroristihyökkäykset. Hänelle maksettiin vakuutuskorvauksia n. 3,2 miljardia dollaria.⁵ Hänen sanotaan nykyisin käräjäoivän lisäkorvauksista tapahtumaan liittyviltä lentoyhtiöiltä.

Emme tiedä, oliko Larry Silversteinilla itsellään ennakkotietoa tapahtumasta. Ennakkotiedon hankintaan tarvittaisiin tiedustelupalveluja, kuten esimerkiksi CIA:ta tai vastaavaa. Saksan Liittotasavallan entinen teknologia- ja tiedeministeri **Andreas von Bülow**, joka on virkansa puolesta ollut vuosia tekemisissä Saksan tiedustelupalvelun kanssa kirjoittaa kirjassaan *Die CIA und der 11. September*, että ainakin Israelin tiedustelupalvelu Mossad piti Mohammed Attan ryhmää tiukasti silmällä. Mossad seurasi ryhmän toimintaa myös USA:ssa. Silversteinilla lienee ollut jonkinlaisia yhteyksiä Mossadiin. On mahdollista, että tässä yhteydessä jonkinlaisia yhteistyötä on ollut CIA:n, Mossadin, Silversteinin ja Yhdysvaltain hallituksen edustajien kesken. Toisaalta syyskuun 11. päivän tapahtumien suunnittelun ja toteutuksen sisäpiiriin on täytynyt olla hyvin pieni.

Ennakkotietoa oli

EM kysyi, että oliko todella vain tuurista kiinni, että koneet iskeytyivät WTC -torneihin silloin, kun niissä oli vain minimimäärä ihmisiä. **Ernst Meckellä** sattuu olemaan tästä omakohtaista kolmannen käden tietoa. Hänen tutkijatyöstävänsä tapasi kesällä 2003 lomamatkallaan Espanjassa sattumalta erään espanjalaisen liikemiehen, joka kertoi soittaneensa WTC:ssä toimipaikkaa pitäneeseen yhtiöön sopiakseen liiketapaamisesta toimistossa syyskuun 11. päiväksi 2001. Hänelle kuitenkin vastattiin, että tapaaminen on mahdotonta, sillä yhtiön

työntekijöitä oli tiukasti kielletty saapumasta toimistoon töihin sinä päivänä. Myöskään Larry Silverstein ei ollut toimistossaan sinä päivänä. Lisäksi hänen kaksi WTC:ssä työskennellyttä perheenjäsentään olivat poissa töistä sinä päivänä.

Monilla näyttää olleen ennakkotietoa pysyä ainakin poissa WTC:stä sinä päivänä. Andreas von Bülow mainitsee kirjassaan oudoista tapahtumista pörssi-kaupassa ennen syyskuun 11. päivää, mikä selvästi osoitti joidenkin pyrkimyksistä saada voittoa tapahtumasta.

Olisi hyödyllistä haastatella niitä WTC:n työntekijöitä, jotka eivät tulleet töihin sinä päivänä ja kysyä heiltä esimerkiksi, keneltä he olivat saaneet kehotuksen jäädä töistä pois. Haastattelujen järjestämisen luulisi olevan helppoa, mutta jostain syystä niitä ei ole julkisuudessa näkynyt.

Kengännauhahudjetit

EM mainitsi tapahtuman aikaan käynnissä olleesta kansallisesta *Vigilant Guardian* -harjoituksesta, jossa harjoiteltiin ja simuloitiin terroristihyökkäyksiä ja kaappaustilanteita. Samanaikainen harjoitus teki USA:n ilmavoimat kyvyttömäksi reagoimaan riittävän nopeasti ja tehokkaasti. EM ei artikkelissaan ihmetellyt harjoituksen yhtäaikaisuutta terroristihyökkäyksen kanssa.

Artikkelinsa lopussa EM tekee sen sisältöön nähden hieman epäjohdonmukaisen johtopäätöksen, että Osama Bin Laden olisi ollut kaiken takana. Vahvaa näyttöä hänen osallisuudestaan ei kuitenkaan ole. Vaikka hän olisikin jollain lailla sotkeutunut asiaan, se ei sulje pois mahdollisuutta, että myös jotkut muut tahot olisivat olleet osallisina tapahtumaan.

Meidän johtopäätöksemme perustuu pääasiassa loogiseen päättelyyn. Todisteiden joukosta nousee voimakkaimmin esiin USA:n viranomaisten selvä passiivisuus ja haluttomuus selvittää asiaa. Aluksi WTC-tornien romahduksia tutki Yhdysvaltain hätätilavirasto (FEMA). Sille myönnettiin valtion varoista 600 000 dollaria. FEMA:n tutkimus jäi pahasti keskeneräiseksi. WTC:n romahdusten tutkimuksiin myönnetyn määrärahan pienuus herätti laajaa huomiota, ja sitä alettiin kutsua *kengännauhahudjetiksi*. Tapauksessa kuitenkin kuoli lähes 3000 ihmistä.

Viranomaisten toimesta rikostutkimukset on

jätetty tekemättä, ja alkuperäinen todistusaineisto on hävitetty. Presidentti **Bill Clintonin** ja neiti **Monica Lewinskin** seksiskandaalin tutkimukseen USA:n valtio myönsi 40 miljoonaa dollaria. FEMA:lle myönnettyä budjettia voidaan verrata myös Estonia-laivan onnettomuuden tutkimukseen, johon Suomen ja Ruotsin valtiot budjetoivat yhteensä n. 3,5 miljoonaa dollaria. Estonia-laivan onnettomuudessa kuoli ”vain” n. 900 ihmistä.

Myöhemmin WTC -tornien romahduksista tutkimusvastuu siirrettiin NISTille, jolle myönnettiin jo asiallisempi määräraha. NIST ei kuitenkaan ole pystynyt selvittämään tornien romahduksia, koska se välttelee ilmeisten mutta vaarallisten johtopäätösten tekemistä.

Inside Job

Mikä on syyskuun 11. päivän merkitys, ja miksi on tärkeää saada selville todelliset syylliset?

Tapahtuma on käänteentekevä ja on muutanut poliittista ilmastoa maailmanlaajuisesti. Sen avulla on aloitettu loputon terrorismin vastainen sota, jolla on vaikutusta myös Suomen lainsäädäntöön ja poliittiseen suuntaukseen. Liittymällä Natoon Suomi tulee osallistumaan USA:n apurina uuden maailmanjärjestyksen luomiseen, missä USA on kaavailut itselleen ehdottoman ylivallan.

Syyskuun 11. päivän terrori-isku on ainakin osittain *Inside Job*, USA:n johtavissa piireissä kauan kaivattu *katalysoiva* tapahtuma, joka vauhdittaa uuden maailmanjärjestyksen saavuttamista.

ERNST MECKE, LABORATORIOMESTARI,
LUONNONTIETEEN TOHTORI

HEIKKI KURTTILA, TURVALLISUUSINSINÖÖRI,
TEKNIKAN TOHTORI

1. Arvo Ylinen. Kimmo- ja lujuusoppi, WSOY 1948, sivu 73
2. <http://www.bentham.org/open/tociej/openaccess2.htm>
3. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Termiitti>
4. <http://11syyskuu.net/video/#todistajat>
5. <http://www.whatreallyhappened.com/silverstein.html>
6. Andreas von Bülow. Die CIA und der 11. September (saatavana myös ruotsinkielisenä)

Skepsis ry hakee SIHTEERIÄ ja TALOUDENHOITAJAA

Kiinnostaako tärkeä työ epäilyksen keskipisteessä?

Ryhdy Skepsiksen sihteeriksi! Työhösi kuuluu mm. jäsenrekisterin hoito, pöytäkirjojen pito, postitus, tilojen varaukset sekä erilaisten lupien, ilmoitusten ja hakemusten tekeminen. Verotustasi työ ei pääse sotkemaan, sillä palkkana jaamme kulukorvauksia ja täysin verovapaata kunniaa. Kerran vuodessa jäsenmaksujen postitus-tilaisuuden jälkeen tarjoamme illallisen erittäin hyvässä seurassa.

Skepsis tarvitsee myös taloudenhoitajaa! Taloudenhoitajana työhösi kuuluu – talouden hoito: mm. yhdistyksen laskujen maksu, kirjanpito, tilinpäätöksen ja taseen tekeminen. Verotustasi ei tämäkään työ pääse sotkemaan, sillä palkkana jaamme em. kulukorvauksia ja täysin verovapaata

kunniaa. Kerran vuodessa tarjoamme tilintarkastuslounaan erittäin hyvässä seurassa.

Ota yhteyttä epäilemättä!

Sihteeri Anna-Liisa Rähä
secretary@skepsis.fi
050-3271164

Taloudenhoitaja Veikko Joutsenlahti
treasurer@skepsis.fi
040-7587286

Puheenjohtaja Pertti Laine
chairman@skepsis.fi
040-8439461

Skepsis toimii

3. SYYSKUUTA:

Usko, toivo ja huijaus, dosentti Hannu Lauerma

1. LOKAKUUTA:

Tutkinta paljasti suomalaiset ufoklassikot, konsultti Sami Laitala, tutkija Juha Kukkonen

3. JOULUKUUTA:

Skeptikko-lehden 20-vuotisjuhlat. Huhua- ja Sokrates-palkintojen jako.

Tilaisuudet: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, klo 18-20.

Kaikkiin Skepsiksen järjestämiin tilaisuuksiin on vapaa pääsy ja kaikki kiinnostuneet ovat tervetulleita!

Nettisensuuri ja lasten poliittinen hyväksikäyttö

Viime vuoden alusta voimaantullut laki oikeuttaa Internet-operaattorit estämään asiakkaidensa pääsyn tietyille www-sivuille, jotka ovat poliisin laatimalla "mustalla listalla". Lain tarkoitus on torjua erityisesti ulkomaista lapsipornoa.

Marraskuussa 2007 ensimmäiset operaattorit ottivat estolistan käyttöön, ja kielletylle sivulle eksyvä selailija saakin eteensä lapsipornosivun sijasta "Poliisi – pääsy estetty" -tiedotteen.

Nyt siis lapsipornoa ei pääse enää katselemaan, pahat pedofiilit joutuvat nuolemaan näppejään eivätkä viattomat surffailijatkaan osu vahingossa törkysivuille. Lastensuojelu oikeuttaa sensuurin, joten kaikki on hyvin. Vai onko sittenkään?

Poissa silmistä, poissa mielistä?

Jos poliisi huomattuaan pedofiilin raiskaavan lasta kadulla vain pystyttäisi sermin kadulle, vetäisi kaihtimet lähitalojen ikkunoiden eteen tai jakaisi silmälapuja suojellakseen kansalaisia kauhealta nälyltä, niin useimmat pitäisivät poliisin toimintaa absurdina. Uhrien auttamiseksi ja uusien rikosten ehkäisemiseksi moinen olisi kuitenkin suunnilleen yhtä tehokas menettely kuin nettiselaimen tupsahtava "pääsy estetty"-kyllä.

Laittomia www-sivustojakaan ei pidä peitellä kieltohyltein, vaan ne pitää poistaa netistä kokonaan, ottaa rikolliset kiinni ja viedä oikeuden eteen sekä auttaa uhreja. Tässä tarvitaan perinteistä poliisityötä, tietotekniikan taitoa, kielitaitoa ja kansainvälistä yhteistyötä. Sensuuri vain haittaa tätä oikeaa rikollisuuden torjuntatyötä luomalla valheellisen illuusion, että ongelma olisi hoidettu pois. Samalla lapsipornokauppiaille taataan työrauha.

Sensuurin puolustajat tapaavat sanoa tähän, että sensuuriakin tarvitaan, ellei lapsipornon poistaminen netistä onnistu. Mutta KRP ei ole edes ottanut yhteyttä hollantilaisiin kollegoihinsa auttaakseen rikostutkinnan käynnistämiseksi,

vaikka listalla on satoja hollantilaisia sivustoja. [1]

Mitä saa katsoa, mitä ei?

Mitä sillä poliisin mustalla listalla sitten oikeastaan on? Miten sen voi selvittää, kun kerran lista on salainen eikä listalla oleville sivuille pääse? Mistä tiedämme, sensuroiko poliisi vain lapsipornoa vai muutakin? Sensuuri on helppo kiertää. Internet on globaali verkko, josta löytyy kiertoteitä helposti vaikka oma operaattori noudattaisikin estolistaa. Antamalla koneen käydä läpi automaattisesti sivustoja saadaan poimituksi sensuroitujen sivujen osoitteita.

Suomalainen tietokoneharrastaja **Matti Nikki** teki juuri näin ja laittoi rekonstruoimansa estolistan osan omalle nettisivulleen kansalaisten tutkittavaksi [2]. Ja kas kummaa – suurin osa sivuista oli tavallista laillista aikuispornoa, etenkin homopornoa. Joukossa oli myös runsaasti täysin viattomia sivuja, joilla ei ollut mitään pornoon liittyvää. Soitinkauppa, lelukauppa, seksuaalivähemmistöjen keskustelusivu, Thaimaan edesmenneen prinsessan muistosivu... [3]

Prinsessasivu sentään vapautettiin melko ripeästi, kun asiasta nousi meteli, mutta poliisipa laittoi Nikin oman sivuston kieltolistalle! Ulkomaisen lapsipornon torjumisen verukkeella siis sensuroitiin suomalainen sivusto, jolla ei ole lapsi- eikä muutakaan pornoa; vain kriittistä tekstiä nettisensuurista ja yksi linkkilista.

Nikki on ollut kuulusteltavana, mutta syytetty ei ole nostettu eikä tuomioistuimelta ole haettu määräystä ajaa laittomat sivut alas. Sivut on pidetty sensuroituina jo yli kolme kuukautta. Poliisin toiminnan laillisuus vaikuttaa vähintäänkin kyseenalaiselta.

Sensuuri auttaa pedofiilia

Internetin sensurointi ei siis millään tavoin estä lapsipornon tuotantoa – mutta eikö sentään levitystä? Sensuurijärjestelmä on epätarkka,

sensuroiduksi joutuu muutakin kuin lapsipornoa – mutta eikö tämä ole vain tekninen ongelma, joka voidaan ratkaista? Ei, päinvastoin: poliisin estolistan sisältöhän on helppo selvittää ja estot kiertää, joten se auttaa pedofiilejä löytämään lapsipornoa. Lista auttaa sitä enemmän mitä tarkemmin se sisältää pelkkää lapsipornoa eikä muuta.

Viime helmikuussa USA:ssa FBI sai kiinni Internetissä toimineen pedofiiliringin. [4] Agentit olivat virittäneet löytämälleen lapsipornosivulle "ansan", joka keräsi sivustolla käyvien tunnistetiedot, joiden perusteella poliisi pääsi rikollisten jäljille. Jos tuo sivu olisi ollut sensuroitu, pedofiilit olisivat käyttäneet kiertotietä ja tunnistetiedot olisivat hukkuneet. Näin sensuuri olisi parantanut rikollisten tietoturvaa poliisia vastaan.

Ei päätä pensaaseen

No, mutta eikö kuitenkin ole hyvä jos edes voidaan suojella ihmisiä vastenmielisiltä kuvilta? Ei. Lapsipornoon ei netissä edes noin vain vahingossa voi törmätä, vaikka sensuurin puolustajilla onkin tapana näin ihmisiä pelotella. Herkät ihmiset voivat sitä paitsi ostaa kaupallisia suodattimia.

Toinen usein esitetty perusteeton väite on, että lapsipornon satunnainenkin näkeminen voisi tehdä ihmisestä pedofiilin. Kysyin *Pelastakaa Lapset ry*:stä lähdeviitteitä tälle "tiedolle", jonka heidän edustajansa eräässä tv-haastattelussa esitti, mutta en saanut vastausta.

Maailmassa tapahtuu muitakin iljettäviä asioita kuten kansanmurhia ja kidutuksia, jotka myöskään eivät katoa sillä että asia piilotetaan näkyviltä. Päinvastoin: vain tuomalla rikokset päivänvaloon ne voidaan kitkeä juurineen.

Sensuuri rapauttaa demokratian

Sananvapaus on demokraattisen yhteiskunnan kulmakivi, koska vapaa mielipiteiden vaihto ja tiedonsaanti suojaavat vallanpitäjien väärinkäytöksiltä. Siksi sananvapautta ei saa rajoittaa kuin hyvin painavin perustein. Muut perusoikeudet ovat painavia perusteita, ja niinpä lapsipornon tuottaminen ja levitys onkin lailla kielletty, kuten kunnianloukkauskin. Sananvapaus ei suojaa lapsipornoa, eikä pidäkään.

Se, että nyt on Suomessakin sensuroitu suomalainen, hallitusta ja poliisia asiallisesti

KESKUSTELUA

kritisoiva sivusto, jolla ei ole lapsipornoa, ei johdu järjestelmän teknisistä heikkouksista vaan mielivaltaisesta laintulkinnasta. Matti Nikin tapaus osoittaa selvästi, miksi sensuurille ei pidä antaa pikkusormeakaan, jos halutaan pitää kiinni demokratiasta.

Sensuuria kannattavista osa lienee vain hyvää tarkoittavia ihmisiä, jotka luulevat virheellisesti sensuurin auttavan. Jotkut kuitenkin haluavat oikeasti rajoittaa sananvapautta ja vain käyttävät lapsipornolla pelottelua retorisenä aseena, jolla he yrittävät saada sympatioita lasten turvallisuudesta huolestuneilta kansalaisilta. He siis käyttävät lapsia poliittisesti hyväkseen – ja onnistuvat siinä pelottavan hyvin.

VIRPI KAUKO
JYVÄSKYLÄ

1. Ei poliisiyhteistyötä Hollannin kanssa: <http://internet-on-mobiili.blogspot.com/2008/02/ja-sillvlin-hollannissa.html>
2. Matti Nikin sivusto: <http://www.lapsiporno.info> (Jos operaattori sensuroi poliisin listan mukaan, niin sensuurin voit kiertää käyttämällä sen sijaan urlia <http://www.lapsiporno.info.nyud.net/>)
3. Sensuuri osuu sivullisiin http://www.effi.org/blog/vaarin_sensuroituja.html
4. FBI:n nettiansa toimi: <http://www.northcountry-gazette.org/2008/02/29/albany-man-snared-in-fbi-child-porn-sting/>

Lisää kirjoituksia sananvapauden tärkeydestä ja sensuurin haitoista: <http://www.effi.org>

Hoidettiin homeopatialla – vauva kuoli

Homeopatia saattaa olla todella vaarallista. Seuraavassa esimerkki Australiasta. **Dean Malandris** vastustaa homeopaattien rekisteröimistä ja vaatii viranomaisilta toimia, jotta ihmisille kerrottaisiin, mitä homeopatia todella on: pelkkää roskaa.

Vuime marraskuussa australialainen *Sydney Morning Herald* -lehti kertoi, että New South Walesin kuolinsyöntutkija **Mary Jerram** on löytänyt merkittäviä todisteita rikoksesta yhdeksän kuukauden ikäisenä kuolleen vauvan vanhempia kohtaan. Hänen mukaansa vanhempia vastaan tulee nostaa syyte, sillä vauva kuoli, kun häntä oli hoidettu homeopaattisilla valmisteilla.

Gloria Thomas menehtyi toukokuussa 2002 Sydneyn lastensairaalassa verenmyrkytykseen. Lapsella oli vakava ekseema (tulehduksellinen ihosairaus). Tutkimusten mukaan haavat hänen ihossaan aiheuttivat kovaa kipua ja olivat todennäköinen syy bakteeritulehdukseen, joka lopulta tappoi hänet.

Vauvan vanhemmat, **Thomas Sam** – homeopaatti – ja **Manju Samuel** – informaatio-tekniikan ammattilainen – hoitivat lastaan homeopaattisilla valmisteilla eivätkä hänelle määrättyillä lääkkeillä. Kuolinsyöntutkija Jerramin mukaan vanhemmat aiheuttivat lapsen kuoleman, josta heidät pitää saattaa oikeudelliseen vastuuseen.

Ei ole laitonta olla tyhmä

”Roskaa”, toteaa Dean Malandris kuolinsyöntutkijan vaatimuksista **James Randin** SWIFT-sivuilla. Hänen mielestään vanhemmat eivät ole syyllisiä vauvan kuolemaan.

Malandris kysyy: ”Onko homeopatian harjoittaminen laillista? Saavatko homeopaattit toimia ammattilaisten tavoin? Myydäänkö homeopaattisia tuotteita laillisesti? Saako homeopatiaa mainostaa?” Jos vastaus yhteenkään kysymyksistä on ”kyllä”, homeopatia ei ole laitonta. Homeopatia on siis luvallista.

Malandris kirjoittaa, että vauvan isä oli luultavasti täysin vakuuttunut homeopatian toimi-

vuudesta. Hänen oikeuksiinsa kuului antaa vauvalleen tiedossaan olevaa parasta lääkehoitoa.

Surullinen tosiasia on, että vanhemmat olivat hirvittävän väärässä, ehkä tyhmiä ja naiiveja – se johti vauvan kuolemaan. Malandris sanoo, että ei ole lain vastaista olla väärässä tai tyhmä tai naiivi.

Väärin – ja paha virhe – on se, että asioista vastuussa olevat viranomaiset eivät pidä homeopatiaa vaarallisena, vaikka jotkut voivat, niin kuin nyt, vaihtaa lääkärin määräämät lääkkeet homeopaattisiin tuotteisiin. Homeopatia on Malandrisin mukaan salakavalaa. Se näyttää parhaimmillaan hyödylliseltä ja pahimmillaan vaarattomalta. Se ei ole kumpaakaan: homeopatia on huijausta mitä julmimmassa muodossaan.

Kuolinsyöntutkija Jerramin suositus ongelman ratkaisemiseksi oli pakollinen homeopaattien rekisteröiminen. ”Mitä!”, huutaa Malandris ehdotuksesta. Huijareiden rekisteröinti, kuinka se tehtäisiin? Vaaralliset henkilöt? Harmittomat hullut? Tärähtäneet hauskanpitäjät?

Miksi ei vain tutkita loputtomia näyttöjä homeopatiasta, sen toimimattomuudesta kertovia tosiseikkoja ja todisteita, eikä jumituta niihin iänikuisiin anekdootteihin ja todistuspuheen- vuoroihin, joista homeopatiaa harrastavat amatööri pitävät enemmän. Miksi viralliset tahot eivät julkaise lausuntoa, jossa kerrottaisiin millaista täydellistä, mystistä ja pseudotieteellistä roskaa homeopatia todella on? Miksei ihmisiä varoiteta käyttämästä homeopatiaa mihinkään muuhun paitsi viihdetarkoituksiin?

”Vai eikö se olisi poliittisesti korrektia?”, Malandris kysyy.

RISTO K. JÄRVINEN

LÄHDE:
[HTTP://WWW.RANDI.ORG/JOOM/COMMENTARY/SWIFT/
SWIFT-NOVEMBER-23-2007-4.HTML](http://www.randi.org/joom/commentary/swift/swift-november-23-2007-4.html)

LIITY SKEPSIKSEN JÄSENEKSI!

Jos haluat liittyä Skepsiksen jäseneksi, lähetä oheinen lomake tai sen kopio täytettynä Skepsiksen jäsenasioista vastaavalle osoitteella:

Anna-Liisa Rähä, Borgströminkuja 1 B 19, 00840 Helsinki
membership@skepsis.fi

Yhdistyksen jäsenmaksu vuodelle 2008 (sisältää Skeptikko-lehden tilauksen) on 25 euroa tai alle 24-vuotiailta 12,50 euroa (jos olet alle 24-vuotias, ilmoita syntymäaikasi).

Voit myös tilata Skeptikko-lehden liittymättä jäseneksi. Tilausmaksu on 25 euroa/vuosi. Lehtitilausta tehdessä tiedoksi riittävät nimi ja osoite. Jäsenhakemus/tilauskaavake löytyy myös Internetistä Skepsiksen kotisivuilta: www.skepsis.fi

JÄSENHAKEMUS

Haluan liittyä jäseneksi vain lehtitilajaksi

Nimi:

Ammatti ja koulutus:

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Puhelin: Sähköposti:

Haluan Skepsiksen sähköpostituslistalle

Kokemus Skepsiksen toimialaan liittyvistä asioista, mahdollisesti aihetta sivuavat julkaisut, jäsenyys muissa tieteellisissä yhdistyksissä, erityiset mielenkiinnon kohteet ym. (käytä tarvittaessa erillistä paperia):

Korostamme kuitenkin, että kuka tahansa kiinnostunut voi hakea jäsenyyttä yhdistyksen hallitukselta koulutustaustasta ja elämäkokemuksesta riippumatta.

Hyväksyn Skepsis-yhdistyksen säännöissä määritellyn tarkoituksen ja toimintaperiaatteet ja haluan liittyä yhdistyksen jäseneksi.

Päiväys ja allekirjoitus:

Skepsiksen haaste

10 000 euroa puhtaana käteen sille, joka tuottaa valvotuissa olosuhteissa parannormaanin ilmiön.

Dosentti **Hannu Karttunen** ja taikuri **Iiro Seppänen** ovat lupautuneet maksamaan kumpikin 2500 euroa edellä mainitusta kokonaissummasta. Haastesumma voidaan maksaa myös humanoidistipendinä – 10 000 euroa puhtaana ulottimeen sille humanoidille, joka itse noutaa stipendin ja antaa samalla DNA- (tai vastaavan) näytteen. Poikkeustapauksessa summa voidaan myös maksaa (mikäli esimerkiksi henkilötunnuksen tai pankkikortin saanti on osoittautunut humanoidille vaikeaksi) mukana seuraavalle ihmiskontaktiseuralaiselle.

Skepsis ry:n yhteystiedot

Puhelinpalvelu: 0208-355 455

Postiosoite: PL 483, 00101 HELSINKI

Internet: www.skepsis.fi

Pankkiyhteys: AKTIA 405529-2111988

Jäsenasiat, lehtitilaukset, osoitteenmuutokset:

Anna-Liisa Rähä

Borgströminkuja 1 B 19

00840 Helsinki

puh. (09) 698 1976

membership@skepsis.fi

Rahastonhoitaja

Veikko Joutsenlahti

Roihuvuorentie 30 B 62

00820 Helsinki

puh: 040 758 7286

Skepsis ry:n hallitus vuonna 2008

Puheenjohtaja **Pertti Laine**

Otto J. Mäkelä, Matias Aunola,

Denis Galkin, Jukka Häkkinen, Virpi

Kalakoski, Jussi K. Niemelä.

Alueyhteyshenkilöt

Joensuu: **Vesa Tenhunen**

puh. (013) 123 254; vesa.tenhunen@skepsis.fi

Jyväskylä: **Juha Merikoski**

puh. 040-7551820; juha.merikoski@skepsis.fi

Oulu: **Juha Vuorio**

puh. 040 500 6955; juha.vuorio@skepsis.fi

Tampere: **Heikki Lindevall**

puh. 0400 622 636; heikki.lindevall@skepsis.fi

Turku: **Heikki Kujanpää**

puh. (02) 244 6400, 0440 220 420;

heikki.kujanpaa@skepsis.fi

Yhdistys toivoo, että alueilla asuvat ilmoittaisivat yhteyshenkilöille yhteystietonsa, jotta he voisivat tiedottaa omalla alueellaan tapahtuvasta toiminnasta. Yhteyshenkilöille voi myös ilmoittaa halukkuutensa osallistua yhdistyksen toimintaan omalla alueellaan.

Skepsis ry:n tieteellinen neuvottelukunta

TNK:n puheenjohtaja, professori **Jukka Maalampi** (hiukkasfysiikka), Professori **Kari Enqvist** (fysiikka), professori **Mika Hemmo** (oikeustiede), PsL **Virpi Kalakoski** (psykologia), professori **Hannu Karttunen** (tähtitiede), **S. Albert Kivinen** (filosofia), professori **Hanna Kokko** (biologia, ekologia), professori **Eerik Lagerspetz** (yhteiskuntatiede/filosofia), **Anto Leikola** (biologia), dosentti **Marjaana Lindeman** (psykologia), dosentti **Juha Merikoski** (fysiikka), dosentti **Markku Myllykangas** (terveys sosiologia), professori **Jeja Pekka Roos** (sosiaalipolitiikka), dosentti **Veijo Saano** (lääketiede), **Anssi Saura** (biologia).

Skepsis ry on vuonna 1987 perustettu suomalaisten skeptikkojen yhdistys.

Skepsiksen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää paranormaaleja ilmiöitä koskevien väitteiden objektiivista ja puolueetonta tieteellistä tutkimusta ottamatta näiden väitteiden paikkansapitävyyteen kantaa apriorisin, tutkimusta edeltävin perustein.
- Ylläpitää tällaisesta tutkimuksesta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa sekä pitää yhteyttä vastaavanlaisiin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla.
- Julkaista paranormaaleja ilmiöitä koskevia väitteitä tutkivia artikkeleja ja kirjoja sekä laatia tällaisia väitteitä sisältävien julkaisujen bibliografioita.
- Järjestää alaan liittyviä kokouksia ja konferensseja sekä harjoittaa valistus- ja tiedotustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton.

Yhdistyksen hallitus voi hyväksyä hakemukselta yhdistyksen jäseneksi yksityishenkilöitä ja oikeuskelpoisia yhteisöjä, jotka hyväksyvät edellä mainitut yhdistyksen periaatteet.

Yhdistys julkaisee neljä kertaa vuodessa ilmestyvää *Skeptikko*-lehteä.

Mallia yhdistykselle haettiin Yhdysvalloissa 1976 perustetusta CSICOPista (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mikä ilmenee mm. yhdistysten samankaltaisina toimintaperiaatteina.

Skepsis ry toimii kuitenkin itsenäisesti, vaikkakin yhteistyössä CSICOPin ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa. Yhdistys on ECSON (European Council of Skeptical Organisations) ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenjärjestö.

Edellisessä lehdessä kerroimme leivistä, joihin oli paahtunut mystisiä kuvia. Täytyy myöntää, että jutun kuvitusta varten yritin itsekin tehdä erilaisia muotteja apuna käyttäen leipää, johon olisi paahtunut oma kuvani. Epäonnistuin surkeasti. Kaiken lisäksi keittiö haisi pari päivää palaneelta muovilta. Perhe ilmeisesti kyllästyi kokeiluihini, sillä eräänä päivänä sain lahjaksi netistä ostetun paahtimen, joka polttaa leipään Mikki Hiiren kuvan.

Muuten hyvä keksintö, mutta jos Mikin kuvan haluaa saada tunnistettavasti esiin, täytyy leipä paahtaa niin karrelle, ettei sitä voi syödä. Kun leipä ponnahtaa ylös, paahtadin kaiken lisäksi soittaa iloisen aamumelodian. Muuten hyvä, paitsi aamuyöllä, kun yrittää vaivihkaa paahtaa leipää muun perheen nukkuessa. Perheriidoista viis. Nyt on mystisiä Mikki-leipiä myynnissä! Tarjouksia otetaan vastaan.

RISTO K. JÄRVINEN

NÄYTÄ SKEPTIKOLTA!

VAIN 10 €
PER PAITA!

Hanki Skepsis
ry:n uusi t-paita!

- VÄRIT: musta, valkoinen ja harmaa.
- KOOT: Lady fit: S ja M, värit musta ja valkoinen.
- MUUT: S – XXL, värit musta ja harmaa.

Myydään yhdistyksen järjestämissä tilaisuuksissa ja postitse.
Tilaukset: secretary@skepsis.fi
tai 09 698 1876

Kuvassa Skepsiksen hallituksen jäsenet Denis Galkin ja Virpi Kalakoski.